

MAK

Jon yansnjro qaji a anjam palontoqnej

¹ Qotei aqa Ŋiri Yesus Kristus aqa anjam bole e utruq na saqai.

² Nami Qotei na aqa Ŋiri Yesus endegsi minjej, “Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqas. ³ A wadau sawaq di tulaŋ leleŋoqnsim tamo uŋgasari nanġi endegsi minjroqnaqas, ‘Tamo Koba a bqajqa gam gereiyetiy. Aqa gam tingitetiy.’” Qotei a nami aqa Ŋiri degsi minjej. Onaqa aqa medabu o qaji tamo Aisaia a anjam di nenġrenjyonaq soqnej.

⁴⁻⁵ Bunuqna Jon yansnjro qaji a wadau sawaq di brantej. Brantosiq dia tamo uŋgasari nanġi Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Tamo uŋgasari Judia sawaq di soqneb qaji nanġi ti Jerusalem qureq di soqneb qaji nanġi ti kalil Jon aqa areq gileqnaqna a na nanġi endegsi minjroqnej, “Ninġi are bulyibqa Qotei na nuŋgo une kalil kobotetŋwas. Amqa e na ninġi yansŋgwai.” Degsi minjreqnaqa nanġi na nanġo une kalil babteqnaqna Jordan yaq di yansnjroqnej.

⁶ Jon a wadau sawaq di soqnej di a inġi inġi saiqoji. Deqa a gara jugo kamel aqa juŋgum na gereiyo qaji di jugoqnsiqa alalag na sinġilatosiq laqnej. A inġi uyo saiqoji deqa a sis ti bisim qaq ti uyoqnej. ⁷ A Qotei aqa anjam palontoqnsiqa tamo uŋgasari nanġi endegsi minjroqnej, “Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bqas. A tamo sinġila koba. Ijo sinġila aqa sinġila ti keresai. Deqa e a kanġalyqajqa e tamo bolesai. ⁸ E ya na ninġi yansŋgeqnum. Ariya Tamo Koba a bosimqa Mondor Bole aqa sinġila na ninġi yansŋwas.” Jon na tamo uŋgasari nanġi anjam degsi minjroqnej.

Jon na Yesus yansej

⁹ Bati bei Yesus a Jon na yansqa marsiqa Nasaret qureq dena tigelosiq Galili sawa uratosiq Jon aqa areq bej. Bonaqa Jon na Jordan yaq di yansej. ¹⁰ Yansonaqa a yaq na tigelosiq tarosiq laj goge koqyonaqa laj waqej. Laj waqonaqa Qotei aqa Mondor a binonj bulosiq aisiq Yesus aqa jejamuq di awoej. ¹¹ Awoonaqa laj goge dena Qotei na Yesus metonaqa aqa kakro quej. A endegsi minjnaq quej, “Ni ijo Angro qujai. E ni tulanj qalaqalaimeqnum. E ni qa tulanj areboleboleibeqnu.”

Satan a bosiq Yesus walawalaiyoqnej

¹²⁻¹³ Onaqa Mondor a Yesus wadau sawaq osi gilsiq di uratonaqa bati 40 a di laqnej. Di laqnaqa Satan bosiq Yesus a une bei atqa marsiqa walawalaiyoqnej. Yesus a wagme juwanj nanji ti soqneb. Sonabqa Qotei aqa laj angro nanji bosib Yesus singilatoqneb.

Yesus a Galili sawaq di aqa wau utru atej

¹⁴ Bati bei Jon a tonto talq di waiyonab sonaqa Yesus a olo Galili sawaq aiyej. Aisiq dia Qotei aqa anjam bole palontoqnej. ¹⁵ A endegsi maroqnej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqajqa bati jojomoq. Deqa ningi are bulyosib Qotei aqa anjam bole nunjo areqaloq di singilatiy.”

Yesus na tamo qolqe nanji metnjrnaq a dauryeb

¹⁶ Osiqa Yesus a Galili ya agu kobaqujaq gilej. Gilsiq alile dia walweloqnsiq na am atej di Saimon aqa was Andru wo nanji qe o qaji tamo soqneb deqa nanji kakanj waiyeq nab unjrej. ¹⁷ Unjrsiqa minjrej, “Ningij aiyel e daurbij. Ningij qe o qaji tamo unub deqa ningij qe eqnub. Dego kere e wau engitqa ningij olo tamo oqnaqab.” ¹⁸ Yesus a nanji degsi minjrnaqa nanji nanjo kakanj uratosib Yesus dauryeb.

¹⁹ Onaqa Yesus a olo walwelosiq gilokiñalayosiqa Sebedi aqa ñiri Jems aqa was Jon wo ñangi aiyel qobuñ miligiq di kakañ brano qandimeqnaqqa unjrsiqa metnjrej. ²⁰ Metnjrnaqa ñango abu Sebedi wau tamo ti qobuñ miligiq di sonabqa ñangi uratnjrsib Yesus dauryeb.

Yesus a tamo bei aqaq dena mondor uge wiyetej

²¹ Onaqa Yesus aqa angoro ñangi ti walwelosib gilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib sonabqa Juda ñango yori batiej. Deqa Yesus a Juda ñango Qotei tal miligiq gilsiqqa Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ²² Aqa anjam palontej di singila ti. Dal anjam qalie tamo ñango anjam maroqneb de ti keresai. Yesus a segi anjam di aqa abu. Aqa anjam dena dal anjam qalie tamo ñango anjam tulañ buñyoqnej. Deqa tamo ungasari ñangi Yesus aqa anjam di qusib tulañ prugeb.

²³ Bati di tamo bei mondor uge na ojej qaji a Qotei tal miligiq di awesoqnej. Deqa a Yesus unsiqa tulañ lelenosiqa minjej, ²⁴ “O Yesus Nasaret qaji tamo, ni iga kiyergwajqa bonum? Ni iga padaltgwa bonum e? E ni qalie. Ni Qotei aqa Tamo Boledamu. Ino jejamuq di une bei saiqoji.” ²⁵ Onaqa Yesus na mondor uge di ñirintosiqa minjej, “Ni medabu getentosim tamo di uratosim ulañ.” ²⁶ Degsi minjnaqa mondor uge dena tamo di kunjimyosiqa tulañ lelenosiqa a uratosiq ulañej. ²⁷ Onaqa tamo ungasari ñangi Yesus aqa mañwa di unsibqa ñangi tulañ prugosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero? A anjam bunuj mareqnu. Aqa anjam bunuj di singila ti mareqnu. A segi anjam di aqa abu. Agi a na mondor uge ñangi minjreqnaqa ñangi aqa anjam dauryosib jaraiyeqnu.” ²⁸ Tamo ungasari ñangi degsib maroqneb. Osib ñangi walwelosib Galili sawa keretosib Yesus aqa mañwa deqa saoqnsib laqneb.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

²⁹ Onaqa Yesus aqa angro nanği ti Qotei tal uratosib Saimon Andru wo nanço tal gogeteb. Jems Jon wo nanği koba na tal gogeteb. ³⁰ Tal gogetosibqa Saimon aqa mimibe makobaiyonaq jejamu tularj kanjanyonaqa ŋeiesonaq uneb. Deqa Yesus aqa angro nanği na Yesus minjeb, “Ni na uña di boletqa kere e?” Onaqa minjrej, “Od, e na boletqa kere.” ³¹ Degsi minjrsiqa uña maiyej qaji aqa areq gilsiq a bañ ojsiq a tigeltej. Tigeltonaqa aqa jejamu kanjan di koboonaqa a tigelosiq a nanği inği goiyetnjrej.

Yesus a tamo ungasari gargekoba nanği boletnjroqnej

³² Sej aiyeqnaqa qure deqaji tamo ungasari ma utru segi segi so qaji nanği ti mondor uge uge na ojeloño qaji nanği ti nanço was nanği na joqoqnsib Yesus aqa areq boqneb. ³³ Boqnsib Yesus soqnej qaji tal meq di korooqneb. ³⁴ Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil ma ti soqneb qaji nanği boletnjroqnej. Osiqa mondor uge nanği dego winjroqnej. Mondor uge nanği di Yesus qa qalieeb deqa nanği aqa ñam ubtqa mareqnaq a na nanği saidnjroqnej.

Yesus a Galili sawaq di Qotei aqa anjam mare mare laqnej

³⁵ Onaqa nobqolo ambru Yesus na tamo ungasari nanği alelnjrsiqa wadau sawaq gilsiq a dia Qotei pailyoqnej. ³⁶⁻³⁷ Pailyeqnaqa aqa angro nanği Saimon koba na a qa ŋamosib gilsib itosib minjeb, “Tamo ungasari kalil nanği ni qa ñameqnaq.” ³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninği tigelabqa iga qure qureq giloqnsimqa dia Qotei aqa anjam palontoqnsim tamo ungasari nanği minjroqnaqom. E wau di yqajqa deqa mandamq aiyem.” ³⁹ Degsi minjrsiqa walweloqnsiq a qure qure kalil Galili sawaq di brantoqnsiq a Juda nanço Qotei tal miligiq giloqnsiq a Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqnej. Osiqa mondor uge uge

nanġi winjreqnaqa nanġi na tamo uŋgasari nanġoq dena jaraiyoqneġ.

Yesus a tamo yu na aqa jejamu ugeelenej qaji di boletej

⁴⁰ Onaqa tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji a Yesus aqa areq bosiq aqa singaq di singa pulutosiq a pailyosiq minnej, “O Tamo Koba, ni e boletbqa are soqnimqa e boletbe.” ⁴¹ Onaqa Yesus na tamo di aqa yu unsiq a qa dulosiq baŋ waiyosiq ojej. Ojsiq minnej, “E ni boletmqa are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme.” ⁴² Onaqa bati qujai deqa aqa yu kalil mosoosiq aqa jejamu boleej. ⁴³ Onaqa Yesus a singila na minnej, “Ni tigelosim gile. ⁴⁴ Ino jejamu boleqo deqa ni tamo qudei nanġi minjraim. Ni gilsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyqajqa iŋġi iŋġi Moses a nami marej qaji di osim Qotei atraiye. Yimqa tamo uŋgasari nanġi ni numsiġ marqab, ‘Bole, ino jejamu boleqo.’” ⁴⁵ Onaqa a gilsiq ariya a Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus na boletej deqa a anjam mare mare laqnaqa tamo uŋgasari tulaŋ gargekoba nanġi quekriteb. Deqa Yesus a segitosiq gilsiq wadau sawaq di soqnej. Tamo uŋgasari nanġi a jujunyaib deqa a qure beiq di brantosaioqnej. A wadau sawaq di sonaqa tamo uŋgasari tulaŋ gargekoba nanġi qure qure kalilq dena tigelosib aqa areq beleŋoqneġ.

2

Yesus a tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

¹ Bati bei Yesus a olo Kaperneam gilsiq di sonaqa qure deqaji nanġi endegsiġ queb, “Yesus a gago qureq olo bqo. A talq di unu.” ² Deqa tamo uŋgasari gargekoba nanġi bosib siranmeq di jujunonabqa Yesus a Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ³ Onaqa tamo qolqe nanġi na tamo bei jejamu laiyej qaji a sapersaq di atsibqa qoboiyosib Yesus

aqa talq osi beb. ⁴ Osi bosib ñam ateb di tamo ungasari gargekoba nanği siranme junonab unjreb. Deqa nanği Yesus aqa areq gilqa keresaiinjrnaqa tal quraq oqsib goge na waqtosibqa tamo sapera qoji gulaintosib ura uratonab Yesus aqa areq aiyej. ⁵ Onaqa Yesus a nanġo areqalo unej di nanġo areqalo qujai Yesus na tamo jejamu laiyej qaji di boletqa kere. Degsi unsiq deqa tamo di minjej, “O ijo anġro, ino une kalil e na kobotetmonum.”

⁶ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei warum dia awesoqneb qaji nanği Yesus aqa anjam di qusibqa nanġo areqalo na mareb, ⁷ “Yesus a kiyaaqa anjam degsi marqo? A Qotei misilinyqo. Yai na tamo nanġo une kobotqa kere? Qotei a segi qujai.” ⁸ Nanği degsib are qaleqnabqa Yesus a nanġo areqalo di qalieosiq minjrej, “Ninği kiyaaqa areqalo di onub? ⁹ Anjam kiye e na tamo jejamu laiyyo qaji di minjitqa ninği qusib e qa poingwas? ‘Ino une kalil e na kobotetmonum,’ anjam de kiyo, ‘Ni tigelosim ino sapera osim walwel,’ anjam de kiyo? ¹⁰ Ariya e segi Tamo Anġro. E mandamq endi sinġila ti unum deqa e na tamo nanġo une kobotetnrqa kere. Ninği degsi poingwajqa deqa e na tamo di boletqai.” Yesus a nanği degsi minjrseqa tamo jejamu laiyej qaji di koqyosiq minjej, ¹¹ “E ni mermqai. Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gile.” ¹² Degsi minjnaqa aqa jejamu boleonaqa a tigelosiq aqa sapera osiq tamo ungasari kalil nanġo ñamdamuq di walwelosiq gilej. Onaqa tamo ungasari kalil nanği Yesus aqa mañwa di unsibqa nanği tulañ prugugetosib Qotei aqa ñam soqtosib mareb, “Mañwa iga endego unonum di kumbra tulañ bei. Tamo bei na mañwa deqaji bei yeqnaq iga nami unosaioqnem.”

Yesus na Livai minjej, “Ni e daurbe”

¹³ Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo ungasari gargekoba nanngi bosib aqa areq di koroonaqqa a na Qotei aqa anjam palonteqnaq nanngi quoqneb. ¹⁴ Dena walwelosiq takis o qaji tamo bei aqa ñam Livai a takis o talq di awesonaq gilsiq itej. A Alfias aqa ñiri. A itosiq minnej, “Ni e daurbe.” Degsi minjnaqa a tigelosiqqa Yesus dauryej.

¹⁵ Onaqa bati bei Yesus aqa angro nanngi ti Livai aqa talq gilsib awoosib ingi uyoqneb. Nanngi segi sai. Une tamo ti takis o qaji tamo ti gargekoba nanngi dego koba na Yesus dauryosib Livai aqa talq di awoosib Yesus aqa angro nanngi ti ingi uyoqneb. ¹⁶ Onaqa Farisi qudei nanngi bosib Yesus a une tamo ti takis o qaji tamo ti nanngi koba na ingi uyeqnaq unjrsibqa Yesus aqa angro nanngi minjreb, “Yesus a kiyaaq une tamo ti takis o qaji tamo ti nanngi koba na ingi uyeqnaq?” ¹⁷ Onaqa Yesus a Farisi nanngo anjam di qusiqa minjrej, “Tamo ma saiqoji nanngi yu qangra tamo aqaq gilosaieqnaq. Tamo ma ti nanngi segi yu qangra tamo aqaq gileqnaq. Tamo bei a marqas, ‘E tamo bole. E une saiqoji.’ E tamo deqaji nanngi metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyosai. Tamo a marqas, ‘E une ti.’ E tamo deqaji nanngi metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyem.”

Yesus a quriej qa anjam marej

¹⁸ Bati bei Jon aqa angro nanngi ti Farisi nanngi ti ingi uratoqnsib qurienjoqneb. Deqa nanngi Yesus aqa areq bosib minjeb, “Jon aqa angro nanngi ingi uratoqnsib qurienjoqnaq. Farisi nanngo angro nanngi dego ingi uratoqnsib qurienjoqnaq. Ariya ino angro nanngi kiyaaq qurienjoqnaq?” ¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo bei a unja ban ojqa bati qa aqa was nanngi ti soqnaqqa nanngi qurienjoqnaq e? Sai. ²⁰ Bunuqna nanngo was a nanngi uratnjrimqa bati deqa nanngi qurienjoqnsib sqab.

²¹ “Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari brañoq di qandimqa keresai. Degsi qandimqas di bunuqna a na gara jugo sari di yansimqa gara mutu bunuj a kiñalaosim gara jugo sari di uratim brañ qelikobaqas. ²² Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu sariq di qamqa keresai. Ya nobu sari di nami kanğrañosiq siñgilaej deqa a wain bunuj qamimqa wain a didiqosim ya nobu sari paratosimqa wain bileñosim mandamq aiqas. Ya nobu a dego ugeqas. A wain bunuj osim ya nobu bunujq di qamqas di kere.”

Yesus a segi yori bati aqa Tamo Koba

²³ Yori bati bei Yesus aqa anğro nanği ti wau ambleq na giloqnsibqa aqa anğro nanği bem sum gei eleñoqnsib uye uye giloqneb. ²⁴ Nanği degsib gileqnabqa Farisi qudei nanği bosib unjrsibqa Yesus minjeb, “Ino anğro nanği kiyaya kumbra degyeqñub? Yori bati qa kumbra degyo di getento koba.”

²⁵ Onaqa Yesus na kamba Farisi nanği minjrej, “Nami Devit aqa wau tamo ti nanği mamnjrnaqa kumbra yeb qaji di niñgi buk miligiq di sisiyosai kiyoy? ²⁶ Abiatar a atra tamo gate sonaqa bati deqa Devit a atra tal miligiq gilsiqqa Qotei atraiyqajqa bem uysiqqa aqa wau tamo nanği dego anainjrnaq uyebe. Bem di getento. Di atra tamo nanğoy segi uyqajqa bem. Devit a degyej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji. Niñgi anjam di sisiyosai kiyoy?”

²⁷ Osiqa minjrej, “Qotei a yori bati qa are qalsiq tamo nanği atosai. A tamo nanği qa are qalsiq yori bati atej. ²⁸ E Tamo Anğro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba.”

3

Yori bati qa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di boletej

¹ Olo yori bati bei Yesus a Juda nango Qotei tal miligiq gilsiqqa tamo bei ban qandamyey qaji a di sonaq unej. ² Onaqa Farisi nanqi Yesus koqyoqneb. Nanqi are qaleb, “Yesus a yori bati qa tamo di boletqas kiyo? Yimqa minjqom, ‘Ni na yori bati grotonum.’” Deqa nanqi Yesus koqyoqneb. ³ Onaqa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di minjej, “Ni tigelosim au.” ⁴ Degsi minjnaqa a tigelosiqqa Yesus aqa areq gileqnaqa Yesus na Farisi nanqi nenem-njrej, “Iga yori bati qa kumbra bole yqom kiyo kumbra uge yqom kiyo? Tamo bei a padalqa laqnimqa iga na aqaryaiyonam a bole sqas di kere kiyo iga na uratonam a padalqas di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi marqo? Ningi na merbiy.” Onaqa Farisi nanqi kamba olo anjam bei Yesus minjosai. Nanqi mequmesoqneb. ⁵ Nango are getenjnresoqnej deqa Yesus a nanqi koqnjrej. Osiqa nanqi qa minjin oqetonaqa tamo ban qandamyey qaji di minjej, “Ni ino ban waiy.” Degsi minjnaqa aqa ban waiyonaq boleej. ⁶ Onaqa Farisi nanqi Qotei talq dena oqedosib Herot aqa wau tamo nanqi ti koba na koroosib nanqi kiyersib Yesus qalib moiqajqa deqa qairoqneb.

Tamo ungasari gargekoba nanqi Yesus dauryoqneb

⁷⁻⁸ Onaqa Yesus aqa angro nanqi ti tigelosib tamo ungasari kalil nanqi uratnjrsib alile aisib di soqneb. Bati deqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi endegsib queb, “Yesus a manwa gargekoba yelejeqnu.” Degsib qusibqa Yesus dauryosib alile aisib aqaq di korooqneb. Galili sawa nanqi ti Judia sawa nanqi ti Jerusalem qure nanqi ti Idumia sawa nanqi ti qure kalil Jordan ya taqal beiq di soqneb qaji nanqi ti Tair qure ti Saidon qure ti nanqi kalil belejosib Yesus aqaq di korooqneb. ⁹ Onaqa Yesus na aqa angro

nangi endegsi minjrej, “Qobun bei atib soqnem. Tamo ungasari nangi bosib e jujunbaib deqa e qobun gogetosiy di awoqai.” Onaqa aqa angro nangi qobun bei atnab soqnej. Nangi degyeb. Di kiyaaq? ¹⁰ Yesus a nami tamo ungasari gargekoba nangi boletnjroqnej. Deqa tamo ma ti kalil nangi aqa areq boqnsibqa nango ban aqa jejamuq di atqa maroqnsib a jujunyoqneb. ¹¹ Tamo mondor uge uge na ojeleno qaji nangi dego Yesus aqa areq boqneb. Boqnsibqa mondor uge nangi na Yesus unoqnsib aqa singaq di singa pulutoqnsib lelenoqnsib minjoqneb, “Ni Qotei aqa Njiri.” ¹² Degsib minjeq nabqa a nangi singila na saidnjroqnsiq minjroqnej, “Ningi ijo ñam ubtosib maraib.”

Yesus a tamo 12 nangi giltjrej

¹³ Onaqa Yesus a dena walwelosiq manaq oqej. A endegsi are qalej, “E na tamo qudei giltjritqa nangi e koba na laqnsibqa ijo wau ojoq nab.” A degsi are qalsiq manaq oqsic dia tamo qudei nangi metnjrnaqa aqa areq beb. ¹⁴ Bonabqa a na tamo 12 nangi giltjrej. Nangi a ombla sqajqa deqa ti a na nangi qarinjrimqa nangi aqa anjam mare mare laqajqa deqa ti nangi giltjrej. ¹⁵ Nangi na mondor uge uge tamo ungasari nango jejamuq dena winjr qajqa deqa ti nangi giltjrej. ¹⁶ Tamo 12 giltjrej qaji nango ñam agiende. Bei Saimon. Yesus na aqa ñam bei Pita waiyej. ¹⁷ Bei Sebedi aqa njiri Jems aqa was Jon wo. Nango ñam bei Yesus na Boanerges wainjrej. Ñam di aqa damu, “Tamo kola bul.” ¹⁸ Ariya Andru Filip wo. Bei Bartolomyu Matyu wo. Bei Tomas. Bei Alfias aqa njiri Jems. Bei Tadius. Bei Saimon agi Rom nangi winjr qajqa maroqnej qaji. ¹⁹ Ariya bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiq a jeu tamo nango banq di atej qaji.

Tamo qudei nangi maroqneb, “Yesus a Belsebul aqa singila na waueqnu”

²⁰ Onaqa Yesus a tal bei gogetosiq di sonaqa tamo ungasari gargekoba nanqi olo bosib korooqneb. Deqa aqa angro nanqi ti ingi uyqa bati saiinjrej. ²¹ Yesus aqa was nanqi aqa ai koba na degsib qusibqa Yesus oqajqa marsib qure deq gileb. Nanqi maroqneb, “Yesus a nanariqo kiyo?”

²² Onaqa dal anjam qalie tamo qudei Jerusalem dena beb qaji nanqi Yesus yomuiyoqnsib maroqneb, “Mondor uge nanjo gate koba Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena Yesus na mondor uge nanqi winjreqnu.”

²³ Onaqa Yesus a nanqi metnjrnaqa aqa areq bonabqa yawo anjam bei endegsi minjrej, “Satan na aqa segi mondor uge nanqi kiyersim winjrqa? Di keresai. ²⁴ Tamo nanqi qure qujaiq di unub qaji nanqi segi poaiyelosib qotqab di nanqi koba na geregere sqa keresai. ²⁵ Tamo nanqi tal qujaiq di unub qaji nanqi segi poaiyelosib qotqab di nanqi dego koba na geregere sqa keresai. ²⁶ Dego kere Satan na aqa segi mondor uge nanqi jeutnjrsim winjrqa di aqa singila koboosim aqa wau ulonqas.

²⁷ “Tamo bei a tamo singila koba bei aqa tal gogetosim aqa ingi ingi kalil bajinqa keresai. A mati tamo singila di sil na tontim soqnimqa di aqa ingi ingi kalil bajinqas. Tontqasai di aqa ingi ingi bajinqa keresai.

²⁸ “E bole mernjwai. Tamo ungasari nanjo une kalil Qotei na kobotetnjrqas. Tamo ungasari nanqi misilij anjam mareqnuq une di dego Qotei na kobotetnjrqas.

²⁹ Ariya tamo a Mondor Bole misilinyqas une di Qotei na kobotqasai. Une di tamo aqa jejamuq di gaigai sqas.”

³⁰ Yesus na dal anjam qalie tamo nanqi anjam degsi minjrej. Di kiyayaqa? Nanqi maroqneb, “Yesus a mondor uge ti.”

Yesus a marej, “Ijo ai ijo was nanqi tal qabe?”

³¹ Onaqa Yesus aqa was nanği aqa ai koba na bosib tal oqeđ di tigeleb. Yesus a warum miligiq di sonaqa nanği oqeđ di tigelosib tamo qudei minjreb, “Iga Yesus qa bonum. Deqa niği a minjib endeq bem.” ³² Onaqa tamo unğasari Yesus aqa areq di awesoqneb qaji nanği na Yesus minjeb, “Ino was nanği ino ai ombla na ni qa bonub agi oqeđ di tigelejunub.” ³³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo ai ijo was nanği tal qabe?” ³⁴ Degsi minjrısiqa tamo unğasari aqa areq di awesoqneb qaji nanği koqnjrısiqa minjrej, “Niği segi ijo ai ijo was nanği. ³⁵ Niği quiy. Tamo a Qotei aqa areqalo dauryoqnqas di a ijo was bole. A ijo jaja bole. A ijo ai bole.”

4

Yesus a saga yago qa yawo anjam marej

¹⁻² Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo unğasari tulağ gargekoba nanği bosib aqađ di koroonaqqa a sasalosıqa qobuğ bei gogetosıq di awoej. Awoosıqa tamo unğasari kalil nanği alile di sonabqqa a na yawo anjam gargekoba minjroqnej.

A na yawo anjam bei endegsi minjrej, ³ “Niği quiy. Tamo bei a gılsıqa aqa iği wauq di saga yago breiyelenej. ⁴ Breiyonaqa jagwa na saga yago qudei puyonaqa gam qalaq aiyeleneb. Ainabqqa qebari nanği bosib uyekriteb. ⁵ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeleneb. Mandam di guma meniğ ti. Gogeq di mandam kiñala. Deqa saga yago aiyelenosib urur oqoqujateb. ⁶ Nanço jirim tulağ guma aiyosai deqa seğ oqsıq kañkañonaqa nanği laosib morenej. ⁷ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeleneb. Dena oqeb qaji sil luwit na dego dauryosıq oqsıq kabutnjrnağ geitosai. ⁸ Saga yago qudei mol mandam boledamuğ di aiyeb. Di aisib oqoboledamuyosib gei tulağ gargekoba ateleneb. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.” ⁹ Yesus na tamo

ungasari nanngi yawo anjam degsi minjrasiq koboonaqa olo endegsi minjrej, “Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

Yesus a kiyaaqa tamo ungasari nanngi yawo anjam minjro-qnej?

¹⁰ Onaqa Yesus na tamo ungasari nanngi uratnjrsiqa a kiñala qalaq gilsiq a segi sonaqa aqa angro 12 nanngi ti tamo qudei a dauryosib laqneb qaji nanngi ti aqa areq bosibqa aqa yawo anjam di aqa utru geregere qalieqajqa deqa nenemyeb. ¹¹ Nenemyonabqa a na kamba endegsi minjrej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas. Anjam di aqa utru uliejunu. Di Qotei na babtinqa ijo angro ninngi segi utru qalieqab. Ariya tamo ungasari qala qalaq di unub qaji nanngi yawo anjam segi minjroqnqai. ¹² Deqa nanngi nam atoqnqab di ijo anjam aqa damu unsib poinjrqsasai. Nanngi dab atoqnqab di ijo anjam aqa utru quqwasai. Osib poinjrqsasai dego. Deqa nanngi are bulyosib Qotei aqaq bqa keresai. Deqa Qotei a nanngo une kobotetnjrqsasai.”

Saga yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na babtej

¹³ Osiqa Yesus a olo aqa angro nanngi endegsi minjrej, “Saga yago qa yawo anjam maronum di aqa utru ninngi poingosai e? Dego di ninngi kiyersib ijo yawo anjam kalil qa poinngwas? ¹⁴ Tamo a saga yago breiyej di a Qotei aqa anjam breiyej. ¹⁵ Saga yago qudei gam qalaq ainabqa qebari nanngi bosib uyekriteb di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam quqwab. Ariya anjam di nanngo are miligiq di soqnimqa Satan a urur bosim anjam di olo yainjrqsas. Qotei na nanngo are miligiq di anjam di atej ariya Satan a bosim olo yainjrqsas. ¹⁶ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeb qaji di aqa utru

endegsi unu. Tamo qudei nanği Qotei aqa anjam qusib tulan areboleboleinjrimqa anjam di oqujatosib nanço areq atqab. ¹⁷ Ariya anjam di nanço are miligiq tulan guma aiyosai. Deqa sokiñala Qotei aqa anjam gotranço qaji tamo qudei na bosib nanği gulbe enjrsib ugeugeinjrqab. Yimqa nanço areqalo Yesus qa singilateqnub qaji di nanği olo ulontqab. ¹⁸⁻¹⁹ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanği Qotei aqa anjam qusibqa ariya bunuqna nanği olo mandam qa ingi ingi qa are koba qaloqnsib ñoro koba oqnqajqa are prugn-jroqnqas. Yimqa kumbra dena nanği gisañjrsim Qotei aqa anjam nanço are miligiq di tentim loumqas. Saga yago uge nanği gei bole atosaiqnub dego kere. ²⁰ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanği Qotei aqa anjam qusib nanço are miligiq di geregere ojsib singilatqab. Deqa Qotei aqa anjam di nanço are miligiq di saga bul tulan kobaqas. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.”

Tamo bei a lam qatrentosim puloñamqa guwe na kabutqasai

²¹ Osiqa Yesus a olo minjrej, “Tamo bei a lam qatrentosim puloñamqa guwe na kabutqasai. Bijal surumq di atqasai. Boleq di gaintim warum suwañesqas. ²² Dego kere kumbra kalil uliejunu qaji di Qotei na boleq atqas. Kumbra kalil kabuejunu qaji di dego Qotei na babtqas. ²³ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

²⁴ Osiqa Yesus a olo minjrej, “Anjam ningi queqnub qaji di geregere quoqniy. Ningi geregere quoqnqab kere dego Qotei a kamba powo engoqnqas. Osim olo powo tulan koba engoqnqas. ²⁵ Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yimqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqaq di unu qaji di Qotei na olo yaiyim a lanja sqas.”

Saga yago nanġi segi oqeleġeqnub

²⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei a saga yago breiyeqnu dego kere. ²⁷ Tamo di a qolo ġeioqnsiqa nobqolo a olo tigelooqnsiqa walweleqnu. A kumbra degyeqnaqa saga yago nanġi segi kokitoqnsibqa oqeleġeqnub. Saga yago nanġi kiyersib oqeleġeqnub di tamo a qaliesai. ²⁸ Mandam a segi waueqnaqa saga yago nanġi kokitoqnsibqa baġgateqnu. Dena sotoqnsibqa geitoqnsibqa melieqnu. ²⁹ Meli sau bqo deqa tamo di a bosim serie na ġiġġenjosim oqas.”

Sis yago qa yawo anjam

³⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqas. Kumbra di aqa utru ninġi ġeregere poingwajqa deqa yawo anjam bei endegsi merġwai. ³¹⁻³² Kumbra di tamo bei na sis yago osiq aqa wauq di yagej dego kere. Sis yago nanġi tulaġ kiñilala kas yago bul. Inġi inġi qudei nanġo yago kokba yala. Sis yago nanġi tulaġ kiñilala. Ariya sis yago di tamo bei na osim aqa wauq di yagimqa bunuqna a oqsim tulaġ kobaqujaqas. Osim ġam qudei buñjrsim dani kokba ateleġqas. Amqa qebari nanġi bosib aqa waburq di awoeleġqab.”

Yesus a yawo anjam ġargekoba maroqnej

³³ Yesus na tamo unġasari nanġi yawo anjam ġargekoba deqaji minjroqnej. Nanġi aqa yawo anjam quqwa kere deqa a degsi minjroqnej. ³⁴ A anjam bei minjrosaiioqnej. Yawo anjam segi minjroqnej. Olo segitoqnsiqa aqa segi anġro nanġi yawo anjam aqa utru ġeregere plaltosiq minjroqnej.

Yesus a jagwa ti ya korkor ti anjam minjrnaq laeb

³⁵ Onaqa bilaqtonaqa Yesus na aqa angro nanği endegsi minjrej, “Iga gilsim ya agu taqal beiq di brantqom.”
³⁶ Degsi minjrsiqa nanği koba na tamo ungasari kalil nanği uratnjrsibqa qobuñ na gileq nabqa tamo qudei nanği dego nanço qobuñ osib Yesus dauryosib giloqneb. ³⁷ Yesus aqa angro nanği ti qobuñ na gileq nabqa jagwa tulañ koba tigelosiq ya korkortosiqa qobuñ qaloqnsiqa morman miligiq aieqnaqa ya maqej. ³⁸ Yesus a nami qobuñ bunuq di gate kulun atsiqa ñeisiq qambumtej. Deqa aqa angro nanği tulañ ulauetosib aqa areq bosib dudumyosib minjeb, “O Qalie Tamo, iga padalqa laqnum. Ni deqa are qalosai kiyo?” ³⁹ Onaqa Yesus a tigelosiq jagwa ti ya ti singila na minjrej, “Ninği laoiy.” Minjrnaqa jagwa laej. Ya dego maninej. ⁴⁰ Onaqa Yesus na aqa angro nanği endegsi minjrej, “Ninği kiyaaq ulaosib e qa yala poingosai?” ⁴¹ Onaqa aqa angro nanği olo tulañ ulauetosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero deqa jagwa ti ya ti minjrqaqa aqa anjam qusib laonub?”

5

Yesus a tamo bei aqa jejamuq na mondor uge gargekoba winjretej

¹ Onaqa Yesus aqa angro nanği ti qobuñ na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Gerasa sawaq di tiryeb. ² Tiryosib Yesus a qobuñ uratosiq mandamq ainaqa tamo bei a tamo sub ato sawaq dena brantosiq Yesus aqa areq bej. Tamo di a mondor uge uge na ojeleno qaji. ³ A bati gaigai tamo sub ato sawaq di ñeioqnej. A tamo singila koba. Tamo bei na a ojqa keresai. Sil kokba na a tontqa keresai dego. ⁴ Bati gargekoba tamo qudei nanği aqa singa ti bar ti sil kokba na tonteq nabqa a olo kukoqyoqnej. Tamo bei na a ojqa keresai bole sai. ⁵ A bati gaigai qolo ti qanam ti tamo sub

ato sawaq di tulaŋ leleŋoqnsiqa aqa segi jejamu meniŋ na pupoiyoqnej. A manaq di dego kumbra di yoqnej.

⁶⁻⁸ Deqa a isaq na ŋam atsiqa Yesus unsiqa urur ti aqa areq bosiq aqa siŋgaq di siŋga pulutej. Onaqa Yesus na mondor uge di minjej, “O mondor uge, ni tamo di uratosim ulaŋ.” Degsi minjnaqa mondor uge dena tulaŋ leleŋosiqa siŋgila na pailosiq Yesus minjej, “O Yesus, Qotei Goge Koba aqa Ŋiri, ni e kiyerbqajqa bonum? E Qotei aqa ñam na ni mermqai, ni e jaqatiŋ ebaim.” ⁹ Onaqa Yesus na mondor uge di nenemyej, “Ino ñam yai?” Degsi nenemyonaqa minjej, “Ijo ñam Qoto Tamo Gargekoba. Iga mondor tulaŋ gargekoba tamo endi aqa jejamuq di unum.” ¹⁰ Osiqa siŋgila na pailosiq Yesus minjej, “Ni iga sawaq beiq waigaim.”

¹¹ Bati deqa bel tulaŋ gargekoba naŋgi mana goge dia suwaroqneb. ¹² Deqa mondor uge naŋgi na Yesus minjeb, “Ni iga qarinqimqa iga bel naŋgo jejamuq gileleŋqom.” ¹³ Mondor uge naŋgi degsib Yesus minjnabqa a na naŋgi odnjrnaqa tamo di uratosibqa bel naŋgo jejamuq gileleŋeb. Gilnabqa bel kalil naŋgi gurgurosib botau dena prugelenosib yaq aisib ya uysib moreŋeb. Bel moreŋeb qaji naŋgi sisiyeb 2,000.

¹⁴ Onaqa bel taqatoqneb qaji tamo naŋgi kumbra di unsibqa jaraiyosib qure miligiq aisib tamo uŋgasari kalil naŋgi sainjroqnsib laqneb. Gamq di dego sainjroqnsib laqneb. Onaqa tamo uŋgasari naŋgi kumbra di unqajqa beb. ¹⁵ Bosib Yesus aqa areq di koroosib ŋam ateb di tamo nami mondor uge ti soqnej qaji aqa areqalo boleosiqa gara tigsig awesonaq uneb. Unsib tulaŋ ulaugeteb. Di kiyaaqa? Mondor uge tulaŋ gargekoba nami tamo di aqa jejamuq di soqneb deqa. ¹⁶ Onaqa tamo naŋgo ŋamdamu na Yesus a mondor uge di winjrnaq uneb qaji naŋgi bel qa ti mondor uge qa ti tamo uŋgasari naŋgi sainjrnab queb. ¹⁷ Qusibqa

Yesus minjeb, “Ni gago sawa endi uratosim sawa beiq gile.”

¹⁸ Onaqa Yesus a qobuŋ gogetosiq gilqa laqnaqa tamo aqaq na Yesus na mondor uge uge winjretej qaji a siŋgila na pailosiq minjej, “E ni daurmqai.” ¹⁹ Onaqa Yesus na saidyosiq minjej, “Ni olo ino segi qureq gile. Gilsim Tamo Koba a ni qa dulosisqa kumbra tulaŋ boledamu emqo deqa ino was naŋgi sainjre.” ²⁰ Onaqa a puluosiq aqa qureq gilsiq Yesus na a kumbra tulaŋ boledamu yej deqa Dekapolis sawa (ñam di aqa damu, Qure 10) dia tamo uŋgasari kalil naŋgi sainjroqnsiq laqnej. Sainjreqnaqa naŋgi aqa anjam quoqnsib tulaŋ prugoqneb.

Uña bei a Yesus aqa gara ojnaq boletosiq olo angro moiyej qaji a tigeltej

²¹ Onaqa Yesus a olo qobuŋ gogetosiq ya agu taqal beiq gilej. Gilsiq qobuŋ tiryonaq mandamq aisiq alile di sonaqa tamo uŋgasari tulaŋ gargekoba bosib aqaq di korooqneb. ²²⁻²³ Koroosib sonabqa Qotei tal taqato tamo bei aqa ñam Jairus a walwelosiq Yesus unsiq aqa areq bosiq siŋga pulutosiq siŋgila na pailosiq minjej, “O Tamo Koba, ijo angro sebiŋ a moiqa laqnu. Deqa ni bosim ino baŋ aqa jejamuq di atimqa a olo boleosim ñambile sqas.” ²⁴ Onaqa Yesus na Jairus odyosiq a dauryosiq gileqnaqa tamo uŋgasari tulaŋ gargekoba naŋgi dego naŋgi aiyel daurnjrsib jujurjosib giloqneb. ²⁵ Gileqnaqnaqa naŋgo ambleq di uña bei ma ti soqnej qaji a naŋgi daurnjrsiq giloqnej. Uña di a nami bai na unej leŋ aiyuqnsiq degsi soqnej wausau 12 uratej. ²⁶ Yu qaŋgra tamo gargekoba naŋgi nami a boletqa yeqnab a jaqatiŋkobaiyoqnej. A ma gereiyo talq giloqnsiq silali koba urateqnaqa naŋgi aqa jejamu gereiyeqnaqnaqa a boleosaioqnej. Aqa ma olo kobaqujaoqnej. ²⁷⁻²⁸ Deqa a Yesus aqa ñam qusiq are

qalej, “E aqa gara mutu segi ban na ojitqa ijo ma koboqas.” Degsi are qalsiqa Yesus aqa qoreq na dadauryosiqa ban waiyosiq aqa gara mutu ojej. ²⁹ Ojnaqa aqa lej aiyoqnej qaji di koboej. Koboonaqa a aqa segi jejamu qalieosiqa marej, “Bole, ijo ma saiqa.” ³⁰ Onaqa Yesus a poiyej, “Singila qudei ijo jejamu uratosiq gilqo.” Degsi poiyoonaqa bulosiq tamo ungasari tulan gargekoba soqneb qaji nanngi unjrnsiqa nenemnjrej, “Yai na ijo gara ojjo?” ³¹ Degsi nenemnjrnaqa aqa angro nanngi na minjeb, “Ni kiyaaq degsi nenemonum? Ni une. Tamo ungasari tulan gargekoba nanngi ni daurmosib jujumejunub.” ³² Onaqa Yesus a uña gara mutu ojej qaji di unqajqa ñam atoqnej. ³³ Onaqa uña di a endegsi qalieej, “Ijo ma saiqa deqa Yesus a e nubqajqa ñam ateqnu.” A degsi qalieosiqa tulan ulaugetosiq are tonTonyonaqa jinga na bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiq a segi qa ubtosiq minnej, “E na ino gara mutu ojonum.” ³⁴ Onaqa Yesus na minnej, “O uña, ni ino areqalo e qa singilatosim ijoq bonum deqa ino ma agi koboqo. Deqa ni are lawo na gilsim bole soqnime.”

³⁵ Yesus a uña degsi minjeqnaqa tamo qudei nanngi Jairus aqa talq dena bosibqa gamq di Jairus Yesus wo turosib nanngi na Jairus minjeb, “Ungum. Ino angro a nami moiqa. Deqa ni na Qalie Tamo a laña wau koba yaim. Uratim aiyem.” ³⁶ Onaqa Yesus a nanngo anjam di qusiqa Jairus minnej, “Ni ulaaaim. Ni e qa ino areqalo singilatime.” ³⁷⁻³⁹ Degsi minjsiqa tamo ungasari kalil nanngi a dauryqa saidnjrsiqa Jems aqa was Jon wo Pita ombla nanngi segi joqsiqa Jairus koba na gilsib aqa talq di branteb. Brantosib Yesus a ñam atej di tamo ungasari gargekoba nanngi qatron koba yoqnsib akam murqumyeq nab unjrej. Unjrnsiqa tal gogetosiqa minjrej, “Ñingi kiyaaq qatron koba yoqnsib akameq nub? Angro di a moiyo sai. A laña ñeisiq qambumtejunu.” ⁴⁰ Degsi minjrnqa nanngi Yesus

kikiyeb. Nanği qalieeb, “Anğro a nami moiyoiletqo.” Degsib qalieosib deqa Yesus kikiyeb. Onaqa Yesus a nanği kalil minjrej, “Ninği sasaloiy.” Degsi minjrnaqa nanği sasalonabqa Yesus a anğro moiyej qaji aqa ai abu osiqa aqa segi anğro qalub nanği dego joqsiqa anğro aqa warum miligiq gilej. ⁴¹ Gilsiq anğro aqa bañ titosiqa minjej, “Talita, kum.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O anğro, ni tigel.” ⁴² Degsi minjnaqa anğro di a olo ñambile osiqa urur tigelej. Tigelosiq walwelej. Anğro aqa wausau 12. Onaqa nanği kalil Yesus aqa mañwa di unsibqa tulañ prugeb. ⁴³ Onaqa Yesus a nanği sinğila na endegsi minjrej, “Ninği ijo mañwa endi unonub deqa tamo qudei minjraib.” Osiqa marej, “Ninği anğro endi inği anaiyiy.”

6

Yesus aqa qure utru nanği aqa anjam quetosai

¹ Onaqa Yesus a sawa di uratosiqa aqa anğro nanği joqsiqa aqa segi qure utruq gilej. ² Gilsiq di sonaqa yori batiej. Deqa a Juda nanço Qotei tal miligiq gilsiq tamo unğasari gargekoba sonabqa tigelosiq Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Minjreqnaqa tamo unğasari nanği aqa anjam qusibqa tulañ prugugetosib maroqneb, “Yesus a powo qabe na osiqa anjam sinğila endeqaji palontosiq mergeqnu? A kiyersiq mañwa endeqaji babteleñeqnu? ³ Iga qalie, a laña tal gereiyo qaji tamo. A Maria aqa ñiri. A Jems na Joses na Judas na Saimon na nanço was. Aqa jaja kalil nanği agi iga koba na endi unum.” Tamo unğasari nanği degsib yomu anjam marsib Yesus qa ugeeb. ⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqnqas di nanği aqa anjam quetqa asginjrqas. Deqa a ñam saiqoji sqas. Aqa segi talq di dego a ñam saiqoji sqas. Ariya a qure bei beiq giloqnsim anjam minjroqnqas di nanği aqa

anjam quetoqnsib aqa ñam soqtoqnqab.” ⁵ Yesus a nanġi degsi minjrnsiq aqa segi qure utruq di maŋwa bei yqajqa keresaiyej. A tamo quja quja segi nanġo gateq di aqa baŋ atnaqa nanġo ma koboej. ⁶ Aqa segi qure utru nanġi a qa nanġo areqalo sinġilatosai deqa a are gulbeiyej.

Yesus na aqa anġro 12 nanġi wau enjrej

Onaqa Yesus a walweloŋsiqa qure bei beiq giloqnsiqqa Qotei aqa anjam palontoqnej. ⁷ Osiqa bati bei a na aqa anġro 12 nanġi metnjrnaqa aqa areq bonabqa nanġi tamo unġasari nanġo jemuq na mondor uge uge winjroqnqajqa deqa sinġila enjrej. Osiqa minjrej, “Niġi aiye aiye giloqnsibqa qure qureq di ijo anjam palontoqnsib laqniy. ⁸ Niġi iġi iġi osib gilaib. Iġi uyo bei aib. Nuġo qaquj aib. Silali osib gilaib. Toqoŋ segi osib walweliy. ⁹ Sinġa tatal dego jigsib giliy. Gara jugo aiye aiye aib.” ¹⁰ Osiqa minjrej, “Niġi qure bei beiq di brantoqnsibqa tal qujaiq di soqniy. Dia sosib dena olo tigelosib qure beiq giloqniy. ¹¹ Tamo bei na niġi gereiŋwa uratimqa kiyo nuġo anjam quqwa asgiyimqa kiyo niġi qure di uratqa oqnsib nuġo sinġa tatal tumburum butuyoqniy. Yimqa nanġi nuġo kumbra di unsib poinjrqaŋ, ‘Bole, iga kumbra ugetonum.’” ¹² Yesus na aqa anġro 12 nanġi degsi minjrnsiq qarinjrnnaqa nanġi qure qureq giloqnsibqa Qotei aqa anjam palontoqnsib tamo unġasari nanġi endegsib minjroqneq, “Niġi are buliyiy.” ¹³ Osib mondor uge uge nanġi winjroqnsibqa tamo unġasari nanġo gateq di gorenj bilenteqnaqqa nanġo ma saioqnej.

Herot a are qalej, “Yesus a Jon yansnjro qaji”

¹⁴ Yesus aqa anġro nanġi aqa ñam mare mare laqnaqqa Mandor Herot a quej. Tamo unġasari gargakoba nanġi dego qusib maroqneq, “Tamo di a Jon yansnjro qaji. A moisiq olo subq na tigelqo. A deqa sinġila osiqa maŋwa

endeqaji babteleŋeqnu.” ¹⁵ Onaqa tamo qudei nanŋi maroqneŋ, “Tamo di a Elaija olo bqo.” Onaqa qudei nanŋi maroqneŋ, “Tamo di a Qotei aqa medabu o tamo nanŋi nami soqneŋ deqaji bei.” ¹⁶ Ariya Herot a segi Yesus aqa ñam qusiqa marej, “Tamo di a Jon e nami kakro gentetem qaji. A moisiq olo subq na tigelqo.”

¹⁷⁻¹⁸ Herot a nami aqa was Filip aqa ŋauŋ Herodias yaiyosiq ej. Deqa Jon yansnjro qaji a na Herot minjoqnej, “Ni ino segi was aqa uŋa em di kumbra bolesai. Ni kumbra ugeteqnum.” Jon na Herot degsi minjoqnej. Deqa Herot a Jon qa minjŋ oqetonaqa aqa qaja tamo qudei nanŋi qarŋnjrnaqa gilsib Jon ojsib sil na qosisib tonto talq di waiyeb. ¹⁹ Bati deqa Herot aqa ŋauŋ a Jon qa tulaŋ ŋirŋugetej deqa a na Herot waiŋyosiq minjoqnej, “Ni na Jon qalim moiym.” Yeqnaqa Herot na saidyoqnej. ²⁰ Di kiyaaq? A Jon qa ulaoqnej deqa. Deqa a Jon geregere taqatoqnej. A endegsi qalieej, “Jon a tamo bole. Aqa jejamuq di une bei saiqoji. A Qotei aqa tamo tirtŋ.” Herot a degsi qalieosiq deqa a Jon taqatoqnsiqa aqa anjam quoqnej. Quoqnsiqa are koba qaloqnej. A Jon aqa anjam quqwajqa tulaŋ arearetoqnej.

²¹ Ariya bati bei Herot aqa ŋauŋ a Jon qalim moiqajqa gam endegsi itej. Herot aqa ŋambabo bationaqa Herot na maruro atsiqa aqa tamo kokba ti aqa qaja tamo nango gate kokba ti Galili sawa taqato tamo nanŋi ti metnjrnaq bosib aqa talq di koroeb. ²² Koroosib iŋgi uyeq nabqa Herot aqa ŋauŋ aqa aŋgro sebiŋ a warum miligiq bosiq nanŋi lou tuetnjreqnaqa nanŋi a unsibqa tulaŋ areboleboleinjrej. Deqa Herot na aŋgro sebiŋ di minjej, “Ni ijo iŋgi kiye oqajqa merbqam e ni emqai.” ²³ Osiqa aqa anjam di olo ŋiŋgilatosiqa minjej, “Ni ijo ñoro kalil ambleq na potosim oqajqa marqam emqai. E ijo anjam di uratqasai bole sai.”

²⁴ Onaqa aŋgro sebiŋ a gilsiq aqa ai nenemyej, “E iŋgi

kiye qa Herot minjqai?” Onaqa minjej, “Ni Jon yansjro qaji aqa gate qa mare.” ²⁵ Onaqa a olo urur ti warum miligiq gilsiq Herot minjej, “Ni Jon yansjro qaji aqa gate tabirq di atsim ebe.” ²⁶ Onaqa Herot a Jon qalim moiqaqqa are sosai deqa a are tulaŋ gulbekobaiyej. Ariya aqa segi anjam tamo kalil nanjo ulatamuq di marsiq singilatej qaji deqa are qalsiq angro sebiŋ di saidyqa uratej. ²⁷⁻²⁸ Osiqa aqa qaja tamo bei qarinyosiq minjej, “Ni gilsim Jon aqa kakro gentosim aqa gate osau.” Degsi minjnaqa a gilsiq tonto talq di Jon aqa kakro gentosiq aqa gate tabirq di atsiqa osi bosiq angro sebiŋ di yej. Yonaqa a na osi gilsiq aqa ai yej.

²⁹ Onaqa bunuqna Jon aqa angro nanji deqa qusibqa bosib Jon aqa qusa osi gilsib subq ateb.

Jesus a tamo 5,000 nanji inji anainjrej

³⁰ Bati bei Yesus aqa anjam maro tamo nanji olo aqa areq di koroosib kumbra kalil nanji yoqneb qaji deqa ti anjam kalil nanji palontoqneb qaji deqa ti Yesus saiyqneb. ³¹ Bati deqa tamo ungasari tulaŋ gargekoba nanji gile be eqnab Yesus aqa angro nanji ti inji uyqa bati saiinjrej. Deqa a na nanji endegsi minjrej, “Ninji tigeliy. Iga tamo ungasari nanji uratnjrsim segitosim wadau sawaq di kiñala aqaratqom.” ³² Degsi minjrsiq aqa angro nanji joqsiqa koba na qobuŋ gogetosib wadau sawaq gileb.

³³ Nanji qobuŋ na gileq nabqa tamo ungasari kalil nanji Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa nanjo qure qureq na tigelosib singa na gurgurosib gilsib Yesus tiryqajqa sawaq di namoqna branteb. ³⁴ Onaqa Yesus a qobuŋ na gilsiq tiryosiq nam atej di tamo ungasari tulaŋ gargekoba nanji nami tiryqa sawaq di tarihesonab unjrej. Nanji kaja bul mandor saiqoji. Deqa Yesus a nanji qa dulosiqa Qotei aqa anjam gargekoba minjroqnej. ³⁵ Onaqa seŋ aisiq

bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanqi aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, endi wadau sawa. Seŋ aiqo. Qoloqas. ³⁶Deqa ni na tamo ungasari nanqi minjrimqa qure qureq gilsib dia inqi uysib nerenqab.” ³⁷Onaqa Yesus na minjrej, “Ninzi na inqi anainjriy.” Degsi minjrnaqa nanqi na kamba minjeb, “Iga kiyersim inqi anainjrrom? Iga 200 kina qabe na osimqa inqi awaiyosim nanqi anainjrrom?” ³⁸Onaqa Yesus na nenemnjrej, “Ninzi inqi gembub unu? Ninzi gilsib uniy.” Onaqa nanqi gilsib unsib minjeb, “Iga bem 5 qe aiyela segi unu.”

³⁹Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nanqi minjrej, “Ninzi qur segi segi yosibqa ninzi di awoelenziy.” ⁴⁰Onaqa nanqi kalil dedegsib awoeb. Qudei nanqi qur segi segi 100 awoelenzib. Qudei nanqi qur segi segi 50 awoelenzib. ⁴¹Awoonabqa Yesus na bem 5 ti qe aiyel ti di osiqa laŋ goge tarosiq Qotei pailyej. Pailyo koboonaqa bem gingenyosiqa aqa angro nanqi enjrsiqa minjrej, “Bem endi jeisib tamo ungasari nanqi anainjriy.” Osiqa qe aiyel dego gingenyosiqa aqa angro nanqi enjrsiqa minjrej, “Qe endi dego jeisib tamo ungasari nanqi anainjriy.” Degsi minjrnaqa nanqi bem ti qe ti osi giloqnsibqa tamo ungasari nanqi jeisib anainjreqnab uyoqneb. ⁴²Uynab kalil menetnjrej. ⁴³Onaqa inqi oto uratelenzib qaji di Yesus aqa angro nanqi na koroyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenzib. ⁴⁴Tamo kalil bem ti qe ti uyeb qaji nanqi sisiyeb 5,000.

Yesus a ya banqaq na walwelej

⁴⁵Onaqa Yesus na aqa angro nanqi endegsi minjrej, “Ninzi qobun gogetosib namoosib gilsib Betsaida qureq di tiryosib soqniy. E na tamo ungasari nanqi minjritqa nanqi qure qureq jaraiyoqniq e bqai.” ⁴⁶Onaqa Yesus aqa angro nanqi namoosib qobun na gileqnaqqa Yesus

na tamo ungasari nanği minjrnaq jaraiyeq nabqa a segi Qotei pailyqa marsiq manaq oqej. ⁴⁷⁻⁵⁰ Oqsıq a segi mana goge di sonaqa bilaqtej. Onaqa aqa anğro nanği qobuñ na gileq nabqa ya agu ambleq di jagwa koba tigelosıqa ya korkortosıqa nanği pulutnjrej. Nobqolo ambru Yesus a ya banğaq na walwelosıqa aqa anğro nanği daurnjrısq gilej. Gilsıq nanği jojomnrısq buñnrqqa laqnaqa ñam ateb di Yesus a ya banğaq na walwelosıq nanğoq beqnaqa unsib mareb, “Di buga beqnu.” Osib tulañ ulaugetosib lelenkobaeb. Onaqa Yesus na minjrej, “Nunğo are singi-latiy. Endi e beqnum. Ulaaib.” ⁵¹⁻⁵² Degsi minjrısq qobuñ gogetonaqa jagwa laej. Onaqa Yesus aqa anğro nanği tulañ prugugeteb. Di kiyaaq? Nanği Yesus aqa mañwa di unsib utru geregere poinjrosai deqa. Nami Yesus na tamo 5,000 nanği inği anainjrej mañwa di dego aqa anğro nanği unsib poinjrosai. Nanğo are getenjresoqnej.

Yesus a Genesaret sawaq di ma tamo gargekoba nanği boletnjroqnej

⁵³ Ariya Yesus aqa anğro nanği koba na qobuñ na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Genesaret sawaq di tiryeb. ⁵⁴⁻⁵⁵ Tiryonabqa qure deqaji nanği na Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa gurgur ti qure qureq giloqnsibqa Yesus tiryej qaji sawa di ubtosib tamo ungasari nanği minjroqneb. Minjreqnab quoqnsib nanğo ma tamo nanği saperaq di atelenjoqnsib qoboiyoqnsib Yesus aqa areq osi beleñeqnab a na nanği boletnjroqnej. ⁵⁶ A qure kiñilala ti qure kokba ti ga gamq di dego branteqnaqa tamo ungasari nanği a unoqnsibqa tamo ma ti nanği joqoqnsib nanğo qure ambleq di atoqnsib endegsib minjoqneb, “O Tamo Koba, nanği ino gara mutu segi ojibqa nanğo ma saioqnqas.” Onaqa Yesus a nanği odnjreqnaqa ma tamo

kalil nanġi aqa gara mutu ojoqneb. Ojeqneb nanġo ma kalil kobooqnej.

7

Yesus a Qotei aqa dal anjam ti moma nanġo kumbra qa ti marej

¹ Onaqa Farisi nanġi ti dal anjam qalie tamo qudei ti nanġi Jerusalem dena bosibqa Yesus aqa areq di koroeb. ² Koroosib ħam ateb di Yesus aqa anġro qudei nanġi baġ yansosaisosib laġa inġi uyeqneb unġreb. ³ Farisi nanġo kumbra agiende. Bati gaigai nanġi inġi uyqa oqnsib mati baġ yanseqnub. Nanġi baġ yansqasai di nanġi inġi uyqasai. Juda kalil nanġi kumbra degyeqnub. Di nanġo moma nanġo kumbra dauryeqnub. ⁴ Nanġi inġi qarinyo sawaq dena boqnsibqa inġi uyqa oqnsib mati nanġo jejamu gegerere yanseqnub. Nanġi nanġo jejamu yansqasai di nanġi inġi uyqasai. Nanġi kumbra deqaji gargekoba yeqnub. Nanġo ya gambaġ, ya nobu, web dego mati gegerere yanselenoqnsib inġi uyeqneb. Kumbra di nanġo moma nanġoq dena eleġosib dauryeqnub. ⁵ Deqa bati di Farisi nanġi ti dal anjam qalie tamo nanġi ti Yesus nenemyeb, “Ino anġro nanġi kiyaaqa gago moma nanġo kumbra gotraġnyeqnub? Agi nanġi inġi uyqa oqnsib mati baġ yansosaisosib laġa uyeqneb.” ⁶ Onaqa Yesus na kamba minġrej, “Niġi gisaġ tamo. Niġi anjam maro aiyelteqneb. Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a kere niġi qa anjam endegsi neġgriġnej, ‘Tamo nanġi di nanġo medabu na ijo ñam soqteqneb. Ariya nanġo are miligi e qa sosai. Isaq di unu. ⁷ Nanġi laġa baban na e qa loueqnub. Osib mandam tamo nanġo dal anjam palontoqnsib olo beltoqnsib mareqneb, ‘Anjam endi Qotei aqa anjam.’” ⁸ Aisaia a anjam degsi neġgriġnej. Aqa anjam di bole. Agi

ningi Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo mandam tamo nanjo dal anjam dauryqajqa tulanj singilaeqnuub.”

⁹ Yesus na Farisi nanji anjam degsi minjrjsiqa olo minjrej, “Ningji Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo nunjo segi moma nanjo kumbra dauryeqnuub. ¹⁰ Moses a marej, ‘Ni ino ai abu nanjo sorgomq di geregere sosimqa nanjo anjam dauryoqne. Tamo bei na aqa ai abu nanji misilijnjrimqa a qalib moyem.’ Moses a degsi marej. ¹¹ Ariya ningji mareqnuub, ‘Tamo bei aqa ai kiyo aqa abu kiyo inji qa truquamqa a na minjqas, “Ijo inji inji ejunum endi e ni emqa kere. Eo. E ni emqasai. E nami Qotei atraiyqa giltem deqa e ni aqaryaimqasai.” ’ ¹² A degsi minjqas di ningji marqab, ‘A keretqo. A na aqa ai abu nanji aqaryainjraiq.’ Ningji degsib marqab. ¹³ Nunjo kumbra dena ningji Qotei aqa anjam gotranjoqnsibqa olo nunjo segi moma nanjo kumbra dauryeqnuub. Ningji kumbra deqaji gargekoba yeqnuub.”

Ingi kiye na tamo a jiga yeqnu?

¹⁴ Yesus a Farisi nanji anjam degsi minjrjsiqa olo tamo ungasari kalil nanji metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Ningji kalil ijo anjam endi geregere qusib poingem. ¹⁵ Tamo bei a inji uyimqa aqa miligiq aiqas dena tamo jiga yqasai. Ingi uge uge tamo aqa miligiq na oqoqnsiq branteqnu qaji dena tamo jiga yeqnu. ¹⁶ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

¹⁷ Yesus na tamo ungasari nanji anjam degsi minjrjsiq koboonaqa a nanji uratnjrsiqa tal miligiq gilej. A tal miligiq gilsiq di sonaqa aqa angro nanji na aqa yawo anjam di aqa utru qa nenemyeb. ¹⁸⁻¹⁹ Nenemyonabqa minjrej, “Ningji dego ijo yawo anjam di aqa utru poingosai e? Ningji quiy. Tamo nanji inji uyeq nabqa aisiq meneq di unu. Meneq dena bi talq di waiyeqnuub. Ingi di tamo aqa

are miligiq aiyosai. Aqa bi aniq aiqo koboqo. Deqa ingi dena tamo jiga yqa keresai.” Yesus aqa anjam dena a ingi uyo kalil jiga saiqoji qa marej. ²⁰ Osiqa aqa angro nanqi olo minjrej, “Ingi uge uge tamo aqa miligiq na oqoqnsiq branteqnu qaji dena tamo jiga yeqnu. ²¹ Di kiyaaqa? Ingi uge uge di tamo aqa are miligiq na branteqnu. Ingi uge uge di agi ubtosiy merngwai. Areqalo uge uge, unja qa laoqa, bajinoqa, tamo qaloqa, ²² was aqa njaun anjamyooqa, was aqa ñoro qa maulyooqa, kumbra uge uge yoqa, gisañoqa, laña laña laoqa, was qa ugeoqa, was yomuiyoqa, aqa segi ñam soqtoqa, nanari kumbra yoqa. ²³ Kumbra uge uge deqaji tamo aqa are miligiq na brantoqnsiq dena tamo jiga yeqnu.”

Fonisia qure qaji unja a Yesus qa aqa areqalo singilatej

²⁴ Onaqa Yesus a dena tigelosiq walwelosiq Tair qure nanqo sawaq gilej. Tamo nanqi a qa qalieaib deqa a uliosiq gilej. Gilsiq tal bei gogetosiq sosisqa a uliesqa keresai. Tamo qudei nanqi a unsib mareb, “Yesus a gago sawaq bqo. A talq di unu.” ²⁵ Degrab marnabqa unja bei a qusiq aqa angro sebiñ a mondor uge ti soqnej deqa a Yesus aqa talq giloqujatosiq aqa areq di singa pulutej. ²⁶ Unja di a Grik qaji. A Juda unja sai. A Siria sawaq di nambabej. A Fonisia qure qaji. A Yesus aqa areq di singa pulutosiq a wainyoqnsiq minjoqnej, “Ni na mondor uge di wiyimqa a ijo angro uratosim ulanqas.” ²⁷ Onaqa Yesus na minjej, “Iga angro du du nanqi mati ingi anainjrim uyib menetnjrqas di kumbra bole. Iga angro du du nanqo ingi yainjrsim olo baun nanqi anainjrqom di kumbra bolesai.”

²⁸ Onaqa unja dena olo Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni kere maronum. Ariya e kamba anjam bei mermit ni que. Angro du du nanqi ingi uyeq nabqa ingi ñengi ululoñeqnaqa baun nanqi dego uyeq nub.”

²⁹ Onaqa Yesus na minje, “O urja, ni kere maronum. Ni degsi maronum deqa ni gilime. Mondor uge a ino angro uratosiq ulanqo.” ³⁰ Degsi minjnaqa a aqa talq gilsiq a nam atej di mondor uge a nami aqa angro uratonaqa a bijalq di neiesonaq unej.

Tamo bei dabkala geteño meñ singilaej qaji di Yesus na boletej

³¹ Onaqa Yesus a Tair qure nanjo sawa uratosiq Saidon qure ambleq na walwelosiq Dekapolis sawaq gilsiq Galili ya aguq di brantej. ³² Di brantosiq sonaqa tamo qudei na tamo bei dabkala geteño meñ singilaej qaji a osi bosibqa Yesus pailyosib minjeb, “O Tamo Koba, ni ino ban aqa gateq di atimqa a boleqas.” ³³ Onaqa Yesus a tamo di osiqa tamo ungasari nanji uratnjrsiq a segi sosiqa aqa ban gei aiyel tamo di aqa dabkalaq jigej. Jigsiq aqa segi maul osiqa tamo di aqa meñ tonyetej. ³⁴ Osiq lañ tarosiq are tulan gulbekobaiyonaqa jagwa titosiq marej, “Efata.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “Dabkala waqeme.” ³⁵ A degsi marnaqa tamo di aqa dabkala waqej. Aqa meñ dego bolelej. Boleonaqa a anjam bole maroqnej. ³⁶ Onaqa Yesus na tamo ungasari nanji endegsi minjrej, “Ningi kumbra unonub endi tamo qudei nanji ubtosib minjraib.” Degsi minjrnaqa nanji aqa anjam di quetosai. Nanji giloqnsibqa Yesus aqa manwa deqa mare mare laqneb. ³⁷ Mare mare laqnabqa tamo gargekoba nanji quoqnsib tulan prugoqnsib maroqneb, “Manwa kalil Yesus a yeqnu qaji di a geregere yeqnu. Agi a na tamo dabkala geteñnjro qaji nanji boletnjreqnaqa nanjo dabkala olo waqeqnaqa nanji anjam queqnub. Tamo meñ singilainjro qaji nanji dego gereinjreqnaqa nanji anjam bole mareqnub.”

8

Yesus a tamo 4,000 nanngi inngi anainjrej

¹ Onaqa bati bei Yesus a wadau sawaq di sonaqa tamo unngasari tulan gargekoba nanngi olo aqa areq di korooqneb. Nanngi inngi saiqoji. Deqa Yesus na aqa anngro nanngi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, ² “Tamo unngasari nanngi bati qalub e koba na soqneb nanngi inngi saiqoji. Deqa e nanngi qa are ugeibqo. ³ Nanngi qudei isaq na beb. Deqa e nanngi mam ti suweinjitqa gamq di nanngi mam na lao uge.” ⁴ Degsi minjrnaga nanngi na kamba minjeb, “Sawa endi wadau. Deqa iga qabe na inngi osimqa tamo unngasari gargekoba endi anainjronam kereqas?” ⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Ninngi bem gembub unu?” Onaqa minjeb, “Bem 7 unu.”

⁶ Onaqa Yesus na tamo unngasari nanngi minjrej, “Ninngi kalil mandamq di awoelenoiy.” Degsi minjrnaga nanngi kalil mandamq di awoonabqa Yesus na bem 7 di osiqa Qotei pailyej. Pailyosiqa bem ginjenyosiqa aqa anngro nanngi enjreqnaqa nanngi na osi giloqnsibqa tamo unngasari nanngi anainjreqnab uyoqneb. ⁷ Qe kiñilala qudei dego soqneb. Deqa Yesus na qe di osiqa Qotei pailyosiqa aqa anngro nanngi minjrej, “Qe endi dego tamo unngasari nanngi anainjriy.” Degsi minjrnaga nanngi na qe di osib tamo unngasari nanngi jisib anainjreqnab uyoqneb. ⁸ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa inngi oto urateleñeb qaji di Yesus aqa anngro nanngi na koroiosib gumba kokba 7 di jignab maqeleñej. ⁹ Tamo kalil inngi uyeb qaji nanngi sisiyeb 4,000.

Onaqa Yesus na tamo unngasari kalil nanngi suweinjrnaqa nanngo qure qureq giloqneb. ¹⁰ Nanngi gileqnabqa Yesus na aqa anngro nanngi olo joqsiqa koba na qobun gogetosib Dalmanuta sawaq gileb.

Farisi nanngi Qotei aqa maywa bei unqajqa mareb

¹¹ Onaqa Farisi nanġi Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib a ojqajqa deqa a ombla anjam na qoteb. Osib gisañyosib minjeb, “Ni Qotei aqa mañwa bei babtım iga unqom.” ¹² Degsib Yesus minjnabqa a nanġi qa are tulañ gulbeiyonaqa jagwa titosiqa minjrej, “Ninġi tamo unġasari bini bati endeqa unub qaji kiyaaqa e Qotei aqa mañwa bei laña babbıt ninġi unqajqa metbeqnu? Ninġi quiy. E Qotei aqa mañwa bei ninġi osorñwasai.” ¹³ Yesus a Farisi nanġi degsi minjrsiqa nanġi uratnjrsiqa olo qobuñ gogetosiqa ya agu taqal beiq gilej.

Bem tiyeqnu qaji sum qa yawo anjam

¹⁴ Bati deqa Yesus aqa anġro nanġi bem oqajqa are walnjrej. Bem qujai bole qujai qobuñ miligiq di soqnej. ¹⁵ Onaqa Yesus a yawo anjam bei endegsi minjrej, “Ninġi geregere ñam atsib soqniy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi nanġo bem ti bulyimqa bem dena tiyekritosim tulañ kobaqujaqas. Herot aqa bem dego tiyekritosim tulañ kobaqujaqas.” ¹⁶ Onaqa Yesus aqa anġro nanġi aqa yawo anjam di qusibqa segi segi maroqneb, “Iga bem osai deqa kiyo mergwo?” ¹⁷ Onaqa Yesus a nanġo anjam di qalieosiqa nenemnjrej, “Ninġi kiyaaqa bem osai deqa mareqnu? Kiyaaqa ninġi e qa poiñgosai unu? Nuñgo are geteñgejunu kiyo?” ¹⁸ Ninġi ijo singila unoqnsib unosaibuleqnu. Ninġi ijo anjam quoqnsib quosaibuleqnu. ¹⁹ E nami bem 5 ġinġenjosimqa tamo 5,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa ninġi inġi oto koroiyosib gumba kokba gembub jignab maqeleñej?” Onaqa nanġi na Yesus minjeb, “Gumba 12.” ²⁰ Onaqa olo minjrej, “Bati bei e bem 7 dego ġinġenjosimqa tamo 4,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa ninġi inġi oto koroiyosib gumba kokba gembub jignab maqeleñej?” Onaqa minjeb, “Gumba 7.” ²¹ Onaqa minjrej, “Ninġi kiyaaqa e qa poiñgosai unu?”

Yesus a tamo nam qandimyej qaji boletej

²² Yesus na aqa angro nanği degsi minjrısiqa koba na qobuñ na gilsib Betsaida qureq di tiryeb. Tiryosib mandamq ainabqa tamo qudei na tamo bei nam qandimyej qaji a Yesus aqa areq osi bosib minjeb, “Ni ino barj aqa gateq di atımqa a olo boleosim nam poiyyas.” ²³ Onaqa Yesus a tamo di aqa barj ojsiqa qure polomq osi gilsıqa aqa namdamuq di misel atetej. Osiqa aqa gateq di aqa barj atsiqa nenemyej, “Ni sawa unqa kere e?” ²⁴ Onaqa a nam atsiqa marej, “E tamo nanği unjronum nanği namtañ bul anñileqñub.” ²⁵ Onaqa Yesus a olo tamo di aqa namdamuq di aqa barj atnaqa a nam atej namdamu bole suwañej. A sawa kalil geregere unej. ²⁶ Onaqa Yesus na minjej, “Ni ino talq gilime. Ni qure miligiq gilaim.”

Pita a Yesus qa poiyoñaq aqa ñam ubtej

²⁷ Onaqa Yesus na aqa angro nanği olo joqsıqa koba na walwelosib Sisaria Filipai qure nanço sawaq di brantosib gamq di Yesus na aqa angro nanği endegsi nenemñrej, “Tamo unğasari nanği e qa kiyersib mareqñub?” ²⁸ Onaqa nanği na minjeb, “Tamo qudei nanği mareqñub, ni Jon yansñro qaji. Qudei nanği mareqñub, ni Elaija. Qudei nanği mareqñub, ni Qotei aqa medabu o tamo nanği nami soqñeb deqaji bei.” ²⁹ Onaqa Yesus na olo nenemñrej, “Ninği segi e qa kiyersib mareqñub?” Onaqa Pita na minjej, “Ni Kristus.” ³⁰ Pita a anjam degsi ubtonaqa Yesus na aqa angro nanği singila na getentñjrısiqa minñrej, “Ninği anjam di olo tamo qudei minñraib.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³¹ Osiqa Yesus na aqa angro nanği endegsi minñrej, “E Tamo Anğro. Bunuqna e jaqatiñ koba oqai. Juda gate nanği ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti e qoreibosib lubsib moiyoñbqab. Bati qalub koboamqa e olo

subq na tigelqai.” ³² Yesus a anjam degsi ubtosiq marnaqa Pita na Yesus osiqa qalaq gilsiq a niringtej. ³³ Onaqa Yesus a bulosiqa aqa angro nanqi koqnjrnsiq Pita niringtosiq minjej, “Ni Satan bul. Deqa ni ijo qoreq gile. Ni Qotei aqa areqalo dauryosai. Ni mandam tamo nanjo areqalo dauryonum. Dauryosim agi ni na anjam di merbonum.”

³⁴ Osiqa Yesus na tamo ungasari kalil nanqi ti aqa segi angro nanqi ti metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Tamo bei na e daurbqa osimqa a aqa segi areqalo kalil uratekritosim aqa segi namburbas qoboyosim e daurbem. ³⁵ Tamo bei na aqa segi nambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa ti ijo anjam bole qa ti are qalsimqa aqa segi nambile uratqas di a olo nambile bole oqas. ³⁶ Tamo bei a mandam qa ñoro kalil koroyosim ariya mondoŋ aqa segi qunuŋ padalqas di ñoro dena a kiyersim aqaryaiyqas? Di keresai. ³⁷ Aqa qunuŋ padalqas di a awai kiye atsim dena aqa qunuŋ olo aqaryaiyosim a nambile sqas? Di keresai. ³⁸ E Tamo Angro. Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanqi Qotei torei qoreiyosib une atoqnsib laqnub. Deqa bini bati endi tamo bei a e qa ti ijo anjam qa ti jemaikyqas di mondoŋ e ijo Abu aqa rian na ti aqa lan angro nanjo rian na ti bosiyqa e kamba tamo deqa jemaibqas.”

9

¹ Osiqa Yesus a olo aqa angro nanqi endegsi minjrej, “E bole merŋgwai. Tamo qudei ijo areq endi tigelejunub qaji nanqi morenosaisoqnibqa Qotei a singila ti bqas. Bosim nanqi taqatnrsim nanjo Mandor Koba soqnim nanqi unqab.”

Yesus aqa jejamu bulyonaq aqa angro qalub nanqi unobeiteb

² Osiqa bati 6 onaqa Yesus a tigelosiqqa Pita na Jems na Jon na nanği segi qalub joqsıqa koba na mana goge kobaq oqsib di soqneb. Sosibqa Yesus aqa jejamu bulyonaq nanği unobeiteb. ³ Aqa gara dego tulañ puloñosiq qatekritej. Tamo bei na gara yansqas degsim qatqa keresai. ⁴⁻⁵ Onaqa Moses Elaija wo nanği brantosib Yesus koba na anjam maroqneb. Mareqnabqa Yesus aqa anğro nanği na nanği aiyel unjrsibqa Pita a Yesus minjej, “O Tamo Koba, Moses Elaija wo nanği bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa ni marimqa iga tal kiñilala qalub gereiyqom. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa.” ⁶ Yesus aqa anğro nanği tulañ ulaugeteb deqa Pita a anjam bei marqa saiiyonaqa anjam di laña marej. ⁷ Onaqa lanbi aisiqa nanği kabutnırnaqa lanbi miligiq dena anjam bei endegsi brantonaq nanği queb, “Endi ijo Anğro qujai e na tulañ qalaqalaiyeqnum qaji. Niñgi aqa anjam quetoqniy.” ⁸ Onaqa Yesus aqa anğro nanği bulosib ñam ateb di Yesus a segi nanği koba na sonab uneb. Nanği tamo bei unosai.

⁹ Onaqa nanği Yesus ombla manaq dena olo aiyoqnsibqa Yesus na minjrej, “Mañwa niñgi mana goge di unonub qaji di ubtosib tamo qudei minjraib. Bunuqna e Tamo Anğro moisiy olo subq na tigelotqa bati deqa niñgi na ubtosib minjroqnaq.” ¹⁰ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusib segi segi maroqneb, “Yesus a kiyaaq subq na tigelqa marqo? Anjam di aqa utru iga poigosai.” Degsib maroqnsib Yesus aqa anjam di nanğo areqaloq di atnab soqnej.

¹¹ Osib nanği Yesus minjeb, “Dal anjam qalie tamo nanği mareqnub, ‘Elaija a namo bamqa Kristus a bunuqna bqas.’ Anjam di kiyaaq degsib mareqnub?” ¹² Onaqa Yesus na minjrej, “Nanğo anjam di bole. Elaija a namo bosim tamo unğasari kalil nanğo areqalo gereiyetnırsim soqnim bunuqna Kristus a bqas. Ariya anjam kiye nenğrenq di

unu? Anjam agiende. Jeu tamo nanği na e Tamo Angro kumbra uge ebibqa e jaqatiñ koba oqai. ¹³ E ningi olo mernğwai. Elaija agi bej. Bonaqa gulbe kalil nanği a yqajqa are soqnej qaji agi yeb. Anjam di nami a qa nengrenyeb unu.”

Yesus a angro mel aqa jejamuq na mondor uge wiyetej

¹⁴ Onaqa Yesus na aqa angro qalub nanği di joqsıqa koba na aisib mana utruq di branteb. Brantosib ñam ateb di Yesus aqa angro qudei nanği ti dal anjam qalie tamo qudei ti anjam na qoteq nab unjreb. Tamo unğasari gargəkoba nanği dego Yesus aqa angro nanği kainjnresonab unjreb. ¹⁵ Onaqa tamo unğasari kalil nanği Yesus unsibqa tulañ prugugetosib gurgur ti aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, bilaq bole.” ¹⁶ Deksib minjnabqa Yesus na aqa angro nanği nenemnjrej, “Ningi nanği ti anjam kiye na qoteqnub?” ¹⁷ Onaqa tamo unğasari nanğo ambleq dena tamo bei brantosiqa Yesus minjej, “O Qalie Tamo, e ijo angro mel osi bonum agiende. Ni na a boletqajqa deqa osi bonum. A mondor uge ti. Deqa aqa medabu getenyejunu. ¹⁸ Mondor uge dena aqa jejamu ojoqnsıqa mandamq waiyeqnaqa ara gıjiriqtoqnsıqa tindaneqnu. Oqnsıqa maul aiyeqnu. Deqa e na ino angro nanği minjronum, ‘Ningi mondor uge di wiyiy.’ Minjronumqa nanği na wiyqa yonub keresaiinjrco.”

¹⁹ Onaqa Yesus a anjam di qusıqa marej, “Ningi tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nunğo areqalo e qa singilatosai bole sai. Bati gembub e ningi koba na sosiyqa nunğo gulbe di qoboiyoqnqai? Angro mel di ijo areq osi boiy.” ²⁰ Onaqa osi bonabqa mondor uge dena Yesus unsıqa angro di qunjimyo naqa a mandamq aisiqa belbelonaqa aqa medabuq na maul aiyoqnej.

²¹ Onaqa Yesus na angro di aqa abu nenemyej, “Bati gembub a degesoqnej?” Onaqa minnej, “A angro kiñala qa degesoqnej agi bini unu. ²² Mondor uge na a qalsim moiyo-tqa oqnsiqa bati gaigai a namyuwoq o yaq waiyeqnu. Deqa ni na iga aqaryaigwa kereamqa aqaryaige.” ²³ Onaqa Yesus na minnej, “‘Kereamqa’ degsi merbaim. Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di a kumbra kalil yqa kere.” ²⁴ Onaqa tamo dena lelejosiqa Yesus minnej, “E ni qa ijo areqalo singilatqas. Ariya ijo areqalo olo gulbeibeqnu. Deqa ni na aqaryaibimqa e geregere ijo areqalo ni qa singilatqai.” ²⁵ Onaqa tamo ungasari gargekoba nanngi gurgur ti bosib Yesus aqa areq di koroeq nabqa Yesus a nanngi unjrasiqa mondor uge di njirntosiq minnej, “Ni mondor uge. Ni na angro di aqa dabkala getentonom. Ni aqa medabu dego getentonom. Deqa ni angro di uratosim olo aqa jejamuq gilaim.” ²⁶ Degsi minjnaqa mondor uge a lelenkobaosiqa angro di singila na qunjimyosiqa a uratosiq ulanej. Ulanonaqa angro di a moijobulosiqa neiesonaqa tamo qudei nanngi unsib mareb, “A moiqo.” ²⁷ Onaqa Yesus na angro di aqa ban titonaqa a boleosiq tigelej.

²⁸ Onaqa Yesus aqa angro nanngi aqa areq lumu bosib nenemyeb, “Iga kiyaaqa mondor uge di wiyqa yonumqa keresaiigwo?” ²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Ninngi mondor uge deqaji winjrqa osibqa Qotei pailyoqniy. Dena qujai ninngi na mondor uge winjrib jaraiqab. Gam bei na sai.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³⁰ Onaqa Yesus na aqa angro nanngi olo joqsiqa koba na sawa di uratosib Galili sawa ambleq na walwelosib giloqneb. Tamo ungasari nanngi a qa qalieaib deqa nanngi uliosib giloqneb. ³¹ Giloqnsibqa gamq di Yesus na aqa angro nanngi anjam endegsi minjrej, “E Tamo Angro. Jeu

tamo nanği na e ojsibqa tamo qudei nanġo banġ di atib lubib moiġai. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelġai.”
³² Onaqa Yesus aqa anġro nanġi aqa anġam di geregere poinjrosai. Deqa nanġi a olo nenemyqajqa ulaeb.

Yesus aqa anġro yai a ñam ti sqas?

³³ Onaqa Yesus aqa anġro nanġi ti ġilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib tal bei gogetosib di sosibqa Yesus na aqa anġro nanġi endegsi nenemnġrej, “Ninġi ġamq di anġam kiye na qotoqnab?” ³⁴ Onaqa nanġi mequmosib soqneb. Di kiyaaqa? Nanġi ġamq di Yesus aqa anġro yai a nanġi kalil bunġrsim ñam ti sqas deqa anġam na qotoqneb. ³⁵ Onaqa Yesus a awoosiqqa aqa anġro 12 nanġi metnġrnaqa aqa areq bonabqa minġrej, “Tamo bei a ñam ti sqa marsimqa a mati tamo kalil nanġo kanġal tamo soqnem. Osimqa a ñam ti sqas.” ³⁶ Yesus a nanġi degsi minġrsiqqa anġro kiñala bei osiqqa nanġo ambleq di tigeltoosiqqa olo soqonjyosiqqa nanġi minġrej, ³⁷ “Tamo bei a ijo ñam qa are qalsimqa anġro kiñala endeqaji bei osim geregereiyqas di a e deġo osim geregereibqas. Tamo a e osim geregereibqas di a na e segi geregereibqasai. A na ijo Abu e qarinjbej qaji di deġo osim geregereiyqas.”

Tamo nanġi iga jeutġosaieqnu di nanġi iga koba na wau qujai

³⁸ Onaqa Jon na Yesus minġej, “O Qalie Tamo, ni que. Iga tamo bei unem. A ino ñam na mondor uġe nanġi winġreqnaqa iga na unsim saidyem. Di kiyaaqa? A iga koba na wauosaieqnu deqa.” ³⁹ Onaqa Yesus na minġej, “Ninġi a saidyaib. A ijo ñam na mañwa bei babtqas di a urur olo e misilinjba keresai. ⁴⁰ Tamo nanġi iga jeutġosaieqnu di nanġi iga koba na wau qujai. ⁴¹ Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Kristus dauryeqnu qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim ya tigsim anaiyqas di Qotei na

kamba awai bole yqas. Yimqa aqa awai bole di tamo bei na olo yayiqqa keresai.”

Ninggi une torei uratiy

⁴² Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na angro kiñala bei e qa aqa areqalo singilateqnu qaji di osim uneq waiyqas di a kumbra tulañ ugedamu yqo. Iga tamo di ojsim meniñ kobaquja osim sil na aqa kakroq di tontosim waiyim ya robuq aiqas di kere. ⁴³⁻⁴⁴ Ino bañ na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa bañ di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni bañ geño sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni bañ aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas. Ñamyuwo di mosoqasai. Gaigai yuoqnqas. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ino siñga na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa siñga di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni siñga geño sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni siñga aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas. ⁴⁷ Ino ñamdamu na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa ñamdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni ñamdamu qujai ti sosimqa une bei yqasai di kere. Di Qotei a ino Mandor Koba sosim ni taqatmqas. Ariya ni ñamdamu aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas. ⁴⁸ Ñamyuwo di mosoqasai. Gaigai yuoqnqas. Ñamyuwoq di tamo nañgo ambli bati gaigai sqab. Nanngi moreñqa keresai.”

⁴⁹ Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo angro kalil nanngi jaqatiñ oqnsib sqab. Atraiyo ingiq di bar atoqnsib ñamyuwo na koiteqnub dego kere.

⁵⁰ “Bar a bole. A qajarara koba. Ariya bar aqa qajarara koboqas di ingi kiyé na olo qajararatqas? Di keresai. Dego kere niñgi bar bul sosibqa nuñgo was nañgi koba na gegerere lawo na laqniy.”

10

Yesus a uña uratqajqa anjam marej

¹ Osiqa Yesus a sawa di uratosiqa Judia sawaq gilsiq Jordan ya taqal beiq di soqnej. A di sonaqa tamo ungasari gargekoba nanqi bosib aqaq di koroonaqqa aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo dauryosiqa Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

² Onaqa Farisi nanqi olo Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib nanqi a ojqaqqa deqa laña gisañyosib endegsib nenemyeb, “Tamo bei na aqa uña uratqa kere e? Gago dal anjam degsi unu e?” ³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Moses a dal anjam kiyersi marej?” ⁴ Onaqa nanqi na minjeb, “Moses a marej, ‘Tamo bei na aqa ñaun uratqa osimqa pepa bei nengrenyosim yosim di a uratqas.’” ⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Nunqo are getenjejunu deqa Moses a dal anjam degsi nengrenyosiq ningi engej. ⁶ Ariya ningi quiy. ‘Tulan nami Qotei a mandam ti ingi ingi kalil ti gereiyosiqa a tamo uña wo dego gereinjrej. ⁷⁻⁸ Deqa tamo bei na aqa ai abu nanqi uratnjrsimqa aqa ñaun wo beterosib jejamu qujaitosib sqab.’ Qotei aqa anjam di nengrenq di unu. Deqa tamo uña wo nanqi jejamu qujai sqab. Nanqi olo jejamu aiyel sqasai. ⁹ Qotei na nanqi aiyel turtjnrej deqa tamo bei na olo potnjraiq.”

¹⁰ Osiqa Yesus a tal bei gogetosiq di sonaqa aqa anqro nanqi aqa areq bosib aqa anjam deqa nene-myeb. ¹¹ Nenemyonabqa minjrej, “Tamo bei na aqa ñaun uratosim olo uña bei oqas di a na aqa ñaun kumbra ugeq waiyqo. ¹² Uña a dego aqa gumbulun uratosimqa olo tamo bei oqas di a na aqa gumbulun kumbra ugeq waiyqo.”

Anqro du du nanqi Yesus aqa areq beb

¹³ Onaqa tamo ungasari qudei nanqi nanqo anqro du du joqsib Yesus na aqa ban nanqo gateq di atetnjrqa marsib

Yesus aqa areq beb. Beq nabqa Yesus aqa angro nanği na saidnjrsib minjreb, “Nunġo anġro du du nanği joqsib endeq baib.” ¹⁴ Degsib saidnjrnabqa Yesus na aqa anġro nanği ħirinjnrsiqa minjrej, “Anġro du du nanği uratnjrib ijo areq beb. Nanği saidnjraib. Tamo unġasari nanği anġro du du deqaji bul sqab di Qotei a nanġo Mandor Koba sosim nanği taqatnjrqas. ¹⁵ E bole merġwai. Tamo nanği anġro du du bul sqasai di Qotei na nanği osim taqatnjrqasai. Deqa a nanġo Mandor Koba sqasai deġo.” ¹⁶ Osiqa Yesus na anġro du du nanği di soqonjnrsiqa aqa baġ nanġo gateq di atetnjrsiqa nanği qa Qotei pailyej.

Noro tamo bei a Yesus ombla anjam mareb

¹⁷ Osiqa Yesus a dena tigelosiqa gam dauryosiq gileq-naqa tamo bei urur ti aqa areq bosiq aqa singaq di singa pulutosiqa nenemyej, “O Qalie Tamo Bole, e kumbra bole kiye dauryosiy dena e ħambile gaigai sqai?” ¹⁸ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni kiyāqa e tamo bole qa merbonum? Qotei a segi qujai tamo bole. ¹⁹ Ariya ni Qotei aqa dal anjam qalie. Anjam agiende. ‘Ni tamo bei qalsim moiyoaim. Ni tamo bei aqa uġa jejamu ojetaim. Ni bajinaim. Ni tamo bei aqa jejamu laġa gisaġyaim. Ni was bei aqa inġi inġi laġa gisaġ na yayiayim. Ni ino ai abu nanġo sorgomq di geregere sosimqa nanġo anjam dauryoqne.’” ²⁰ Onaqa tamo dena olo Yesus minjej, “O Qalie Tamo, e anġro kiġala qa dal anjam kalil di dauryosim boqnem agi bini degsi unum.” ²¹ Onaqa Yesus a tamo di koqyosiq qalaiyosiq minjej, “Ni dal anjam kalil di dauryosim keretonum. Ariya kumbra qujai ni keretosai. Deqa e ni mermqai. Ni gilsim ino inġi inġi kalil qarinyosim silali osim tamo inġi inġi saiqoji nanği jeisim enjre. Degsim enjrsim bosim e daurbe. Yimqa bunuqna ni laġ qureq di awai bole itqam.” ²² Yesus na tamo di degsi minjnaq

qusiqa are tulan gulbekobaiyej. A inği inği koba ti soqnej deqa ulatamu ugeiyonaqa ulanej.

²³ Onaqa Yesus na aqa anğro nanği koqnjrşiqa endegsi minjrej, “Tamo unğasari inği inği koba ti unub qaji nanği Qotei na taqatnrşim nanço Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa banği koba.” ²⁴ Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa anjam di qusibqa tulan prugeb. Onaqa Yesus na olo minjrej, “O ijo anğro, niñgi quiy. Tamo unğasari nanği Qotei na taqatnrşim nanço Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa tulan banği koba. ²⁵ Kamel a yumba miligiq gilqajqa banği koba. Dego kere tamo unğasari inği inği koba ti unub qaji nanği Qotei na taqatnrşim nanço Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa tulan banği koba.” ²⁶ Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa anjam di qusibqa olo tulan prugugetosib segi segi maroqneb, “Yesus a anjam degsi mergwo deqa tamo yai nanği Qotei na eleñamqa nanği ñambile gaigai sqa kere?” ²⁷ Onaqa Yesus a nanği koqnjrşiqa minjrej, “Tamo nanği segi ñambile sqa keresai. Ariya Qotei na nanği eleñqa kere. Di kiyaaqa? Qotei a kumbra kalil yqa kere.”

²⁸ Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni une. Iga gago inği inği kalil uratosim ni daurmeqnum.” ²⁹⁻³⁰ Onaqa Yesus na minjrej, “E bole mernğwai. Tamo nanği e qa ti ijo anjam bole qa ti are qaloqnsib nanço segi tal, nanço was nanği, nanço jaja nanği, nanço ai abu nanği, nanço anğro nanği ti nanço wau kalil dego uratnrşib e daurbqab di Qotei na olo tal, was, jaja, ai, anğro, wau gargekoba nanği enjrqaş. Yimqa jeu tamo nanği dego bosib nanği gulbe enjroqnqab. Ariya mondoñ nanği ñambile gaigai sqab. ³¹ Deqa niñgi quiy. Tamo gargekoba bini ñam koba ti unub qaji nanği mondoñ ñam saiqoji sqab. Ariya tamo gargekoba bini ñam saiqoji unub qaji nanği mondoñ ñam koba ti sqab.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³² Osiqa Yesus na aqa angro nanği joqsiqa koba na gam dauryosib Jerusalem aiyoqneb. Aiyoqnsibqa Yesus a namoeqnaqa aqa angro nanği bunuqna dauryoqnsibqa are toŋtonjroqnej. Tamo unğasari qudei gam na dauryoqneb qaji nanği dego ulaosib aiyoqneb. Onaqa Yesus na aqa angro 12 nanği segitnjrsiqa a une kiye turqas deqa nanği sainjroqnej. ³³⁻³⁴ A na nanği endegsi minjrej, “Niŋgi quiy. E Tamo Angro. Iga Jerusalem aiyeqnum. Dia tamo qudei na e ojsib dal anjam qalie tamo nanği ti atra tamo kokba ti nanço baŋq di e atqab. Yimqa nanği na ijo jejamu laŋa gisaŋyosib merbqab, ‘Ni une ti. Deqa ni moiqam.’ Nanği e degsib gisaŋbosib e olo ojsib tamo nanği Qotei qaliesai qaji nanço baŋq di e atqab. Yimqa nanği na e misiliŋboqnsib miselboqnsib bu toqoŋ na e kumbaiŋboqnaqab. Osib e ŋamburbasq di lubsib moiyoqbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

Jems Jon wo nanği aiyel tamo kokba sqajqa mareb

³⁵ Onaqa Sebedi aqa ŋiri aiyel Jems Jon wo nanği Yesus aqa areq bosib minjeb, “O Qalie Tamo, aqo aiyel anjam bei mermonam ni gago anjam dauryqa kere kiyo?” ³⁶ Onaqa Yesus na nanği aiyel nenemnjrej, “E niŋgi kiyernğwajqa deqa niŋgi ijoq bonub?” ³⁷ Onaqa nanği aiyel na Yesus minjeb, “Mondoŋ ni rian koba ti laŋ goge na bosim gago Mandor Koba sosimqa bati deqa ni marimqa aqo aiyel ino baŋ woq ino baŋ qonaŋq di awoqom.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam niŋgi merbonub di aqa utru niŋgi geregere poingosai. E jaqatiŋ koba oqai. Jaqatiŋ di ya uge uyo bul. E gulbe koba dego oqai. Gulbe di tamo nanği ya tuqtjnro bul. Jaqatiŋ ti gulbe ti e oqai di niŋgi aiyel dego oqa kere e?” ³⁹ Onaqa nanği na minjeb, “Od, aqo aiyel oqa kere.”

Onaqa Yesus na olo nan̄gi aiyel minjrej, “Bole, jaqatin̄ e oqai di nin̄gi dego oqab. Gulbe e oqai di nin̄gi dego oqab. ⁴⁰ Ariya tamo yai nan̄gi ijo ban̄ woq ijo ban̄ qonan̄q di awoqab di e na marqa keresai. Di ijo wau sai. Tamo nan̄gi Qotei na gilt̄njrej qaji nan̄gi segi ijo ban̄ woq ijo ban̄ qonan̄q di awoqab.”

⁴¹ Yesus aqa an̄gro 10 nan̄go n̄amdamuq di Jems Jon wo nan̄gi na anjam di Yesus minjeb deqa qusib nan̄gi aiyel qa n̄jirin̄eb. ⁴² Onaqa Yesus na aqa an̄gro 10 nan̄gi met̄njrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Nin̄gi qalie, mandor kokba sawa sawa kalil taqateq̄nub qaji nan̄gi nan̄go segi n̄am soqtoq̄nsib tamo un̄gasari nan̄gi n̄jirin̄ na taqat̄njreq̄nub. ⁴³ Ariya kumbra di nun̄goq di saiq. Nun̄go ambleq di an̄gro bei a n̄am ti sqa marsimqa a mati nun̄go wau tamo soq̄nem. Osim a n̄am ti sqas. ⁴⁴ Nun̄go ambleq di an̄gro bei a tamo kobaquja sqa marsimqa a mati nun̄go kan̄gal tamo soq̄nem. Osimqa a olo tamo kobaqujaqas. ⁴⁵ E Tamo An̄gro. Nin̄gi ijo kumbra qalieosib deḡsib dauryoq̄niy. Ijo kumbra agiende. E na tamo un̄gasari nan̄gi wauet̄njreq̄num. E deqa bem. Tamo un̄gasari nan̄gi e wauet̄bqajqa e deqa bosai. Bunuqna e ijo segi n̄ambile uratosiy tamo un̄gasari garkekoba nan̄gi eler̄qai.”

Yesus na tamo n̄am qandimo boletej

⁴⁶ Osiqa Yesus na aqa an̄gro nan̄gi joq̄siqa koba na walwelosib aisib Jeriko qureq di branteb. Brantosib Jeriko qure ambleq na walwelosib olo Jeriko uratosib aiyeq̄nabqa tamo un̄gasari tulan̄ gargekoba nan̄gi Yesus dauryosib koba na aiyoq̄neb. Aiyeq̄nabqa tamo bei n̄am qandimyej qaji aqa n̄am Bartimeus a gam qalaq di awesosiq̄a tamo un̄gasari nan̄gi silali qa n̄il̄njroq̄nej. Bartimeus a Timeus aqa n̄jiri. ⁴⁷ A gam qalaq di awesosiq̄a anjam endeḡsi quej, “Yesus Nasaret qaji a beq̄nu.” A deḡsi qusiqa

tulan leleŋosiq marej, “O Yesus, Devit aqa ņiri, ni e qa dulame.”⁴⁸ Onaqa tamo ungasari gargekoba Yesus dauryosib aiyooqneb qaji nanŋi na Bartimeus ņirinŋosib minjeb, “Ni leleŋkobaaim. Kiri.” Degsib minjeqnaqqa a nanŋo anjam quetnŋrosai. A olo tulan leleŋoqnsiq Yesus minjoqnej, “O Devit aqa ņiri, ni e qa dulame.”⁴⁹ Onaqa Yesus a tigelosiqqa tamo ungasari nanŋi minjrej, “Tamo di metib ijo areq bem.” Onaqa nanŋi na tamo ņam qandimyej qaji di metosib minjeb, “Ni are siŋgilat. Ni tigel. Yesus a ni metmeqnu.”⁵⁰ Degsib minjnab qusiqqa aqa gara jugo taqal atsiqa urur tigelosiqqa Yesus aqa areq bej.⁵¹ Bonaqa Yesus na nenemyej, “E ni kiyermqajqa deqa ni e qa leleŋoqnam?” Onaqa minjej, “O Tamo Koba, e olo ņam poibim sawa unqajqa deqa e ni qa leleŋoqnam.”⁵² Onaqa Yesus na minjej, “Ni e qa ino areqalo siŋgilatonum deqa e ni boletmqai. Deqa ino ņamdamu olo poimimqa ni aiye.” Degsi minjnaqa aqa ņamdamu poiyoŋaqa sawa unsiqa tigelosiq Yesus dauryosiq aiyej.

11

Yesus a donki aqa quraq di awoosiq Jerusalem aiyej

¹ Onaqa Yesus aqa anŋro nanŋi koba na walwelosib aisib Jerusalem jojomyosib Betfage qure ti Betani qure ti dia branteb. Qure aiye di agi Oliv mana utruq di unu. Di brantosib Yesus na aqa anŋro aiye qarinqrsiqqa minjrej,² “Niŋgi aisib qure bei jojom di unu di brantosib donki bei tontonub unu di unqab. Donki di bunuj tamo bei nami aqa quraq di awoosaioqnej qaji. Niŋgi donki di unsib sil palontosib titosib osi boiy.”³ Niŋgi sil palontoqnaqqa tamo bei na nenemŋwas kiyo, ‘Niŋgi kiyaaqqa donki aqa sil palonteqnaq?’ Degsi nenemŋgimqa niŋgi na minjiy, ‘Tamo Koba a wau ti deqa donki qa mergwo.’ Yimqa a na donki qarinyim ijoq bqas.”⁴⁻⁵ Yesus a nanŋi aiyej

degsi minjrseq qarijnjrnaqa aisib gam jojomq di donki uneb. Donki di tal meq di tontonab sonaq uneb. Unsib sil palonteqnabqa tamo qudei gamq di tigelesoqneb qaji nanqi na nanqi aiyel nenemnjreb, “Ninqi kiyaaq donki aqa sil palonteqnub?” ⁶ Onaqa nanqi aiyel na anjam Yesus a minjrej qaji di tamo nanqi di minjrnab odnjrnabqa donki di osib Yesus aqa areq osi beb. ⁷ Bosib nanqo aiyel gara jugo piqtosib donki aqa quraq di tunabqa Yesus a segi donki gogetosiq quraq di awoej. ⁸ Awoonaqa donki a walwewosi aiyeqnaqa tamo ungasari gargekoba nanqi belejosib nanqo segi gara jugo piqtelenjosib gamq di tuelenjoqneb. Tamo qudei nanqi nanuq dena nam banqa gingenjosibqa osi bosib di dego gamq di tuelenjoqneb. ⁹ Onaqa Yesus a donki quraq di awoosiq walweleqnaqa tamo ungasari namooqneb qaji nanqi ti bunuoqneb qaji nanqi ti tulan lelenjoqnsibqa maroqneb, “Iga ni qa tulan areboleboleigeqnu. Ni Tamo Koba aqa nam na bonum deqa a ni tulan geregereimeqnu. ¹⁰ Ni gago moma Devit aqa wau osimqa ni kamba gago Mandor Koba sosim iga taqatgwajqa bonum. Deqa iga Qotei lan goge di unu qaji aqa nam soqtoqnqom!” Tamo ungasari nanqi degoqnsib lelen ti Yesus dauryoqneb.

¹¹ Onaqa Yesus a walwewosi aisiq Jerusalem di brantosiqa atra tal koba miligiq gilej. Gilsiq ingi ingi kalil atra tal miligiq di soqnej qaji di koqyoqnej. Osiq bilaqtonaqa a olo atra tal koba uratosiq aqa segi anqro 12 nanqi joqsiqa koba na puluosib Betani qureq gileb.

Yesus a qura minjej, “Ni olo bunu geitqasai”

¹² Nebeonaqa Yesus aqa anqro nanqi ti olo tigelosib Betani qure uratosib aiyeb. Nanqi aiyeqnsibqa gamq di Yesus a mamyej. ¹³ Onaqa a isaq na nam atsiqa qura banqa ti sonaq unsiqa aqa gei unqajqa utruq gilej. Gilsiq unej

qura gei bei saiqoji. Geitqa bati sai deqa banqa segi sonab unej. ¹⁴ Unsiqa qura di minjej, “Ni olo bunu geitqasai. Tamo bei a bosim ino gei bei oqasai.” Degsi minjnaqa aqa angro nanqi queb.

Yesus na tamo ungasari nanqi atra talq dena winjrej

¹⁵ Onaqa Yesus aqa angro nanqi ti walwelosi aisib Jerusalem di branteb. Brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiqqa nam atej di tamo ungasari gargekoba nanqi ingi ingi qarinyoqnsibqa dena silali eqnab unjrnsiqqa nanqi winjrnaq jaraiyeb. Tamo qudei nanqi silali piloqneb. Qudei nanqi binon qarinyoqnsib dena silali oqneb. Deqa Yesus a nanngo jar ti jaram ti bilbelyosiqqa nanqi dego winjrnaq jaraiyeb. ¹⁶ Osiqa tamo ungasari atra tal miligiq di ingi ingi osi laqneb qaji nanqi dego saidnrnsiqqa winjrnaq jaraiyeb. ¹⁷ Nanqi kalil jaraiyeqnsibqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, ‘Ijo tal endi tamo ungasari kalil nanngo pailyqajqa tal.’ Qotei aqa anjam degsi unu. Ariya ninqi na olo tal endi ugetonubqa a bajin tamo nanngo tal bulqo.”

¹⁸ Onaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanqi ti Yesus aqa anjam di qusibqa nanqi a qa ulaosib a qalib moiqajqa gam namoqneb. Di kiyaaqa? Tamo ungasari kalil nanqi Yesus aqa anjam quqwajqa tulan arearetnjroqnej deqa. ¹⁹ Ariya bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanqi koba na olo Jerusalem uratosib gileb.

Qura a laosiq moiyej

²⁰ Nebeonaqa Yesus aqa angro nanqi ti olo tigelosib gam dauryosib aiyosib qura di olo uneb utru ti kalil laosiq moiyej. ²¹ Onaqa Pita a Yesus aqa anjam nami qura minjej qaji deqa olo are qalsiqqa Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni unime. Qura ni ya nirinitem qaji agi laosiq moiyo.”

²² Onaqa Yesus na aqa angro nanqi endegsi minjrej, “Ninqi

Qotei qa nungo areqalo singilatiy. ²³ E bole mernḡwai. Tamo bei a areqalo aiyeltqasai di a mana kobaquja endi minjqas, ‘Ni tigelosim yuwalq aiye.’ Aqa are miligiq di a endegsi are qalqas, ‘Bole, mana di a ijo anjam dauryqas.’ Degsi are qalqas di mana a aqa anjam dauryosim tigelosim yuwalq aiqas. ²⁴ Deqa ninḡi quiy. Ningi inḡi bei qa Qotei pailyqa osibqa endegsib are qaliy, ‘Inḡi di Qotei na egwas.’ Degsib are qalsib pailyqab di a na enḡwas. ²⁵ Deqa ninḡi Qotei pailyqa osibqa tamo bei qa anjam soqnimqa ninḡi na aqa une kobotosib Qotei pailyiy. Yimqa nungo Abu laḡ qureq di unu qaji a kamba nungo une kalil kobotetḡwas. ²⁶ Ariya ninḡi tamo di aqa une kobotetqasai di nungo Abu laḡ qureq di unu qaji a dego nungo une kobotetḡwasai.”

Juda nanḡi na Yesus nenemyeb, “Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum?”

²⁷ Osiqa Yesus a aqa anḡro nanḡi koba na walwelosib aisib olo Jerusalem di branteb. Brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq dia walweleqnaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanḡi ti Juda gate nanḡi ti Yesus aqa areq bosib nenemyeb, ²⁸ “Ni iga merge. Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qarinyej deqa ni bosim wau endi yeqnum?”

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “E kamba anjam bei ninḡi nenemḡwai. Nenemḡgitqa ninḡi e merbibqa e yai na qarinybonaq bosim wau endi yeqnum di ubtosiy mernḡwai. ³⁰ Ningi na merbiy. Yai na Jon qarinyonaqa bosiqqa tamo unḡasari nanḡi yansnjroqnej? Qotei na kiyo? Tamo bei na kiyo?”

³¹ Onaqa nanḡi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi qairosib mareb, “Iga Yesus minjqom, ‘Qotei na Jon qarinyej,’ degsi minjqom di a iga mergwas, ‘Kiyaqa ninḡi Jon aqa anjam quetosai?’ ³² Ariya iga minjqom, ‘Tamo bei

na Jon qarinyej,' degsi minjqom di dego keresai." Nanġi tamo unġasari nanġi ulainjrsib deqa degsib qaireb. Di kiyaaqa? Tamo unġasari nanġi maroqneb, "Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole." ³³ Nanġi degsib qairosib olo Yesus minjeb, "Yai na kiyo Jon qarinyej di iga qaliesai." Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ninġi degsib merbonub deqa e dego yai na qarinqbonaq bosim wau endi yeqnum di ninġi merqwasai."

12

Wain wau qa yawo anjam

¹ Yesus na Juda tamo kokba nanġi degsi minjrsiqa olo yawo anjam bei endegsi minjrej, "Tamo bei a tigelosiqa aqa wauq gilej. Gilsiqqa wain sil yagelenosiqa jer qosej. Qoso koboonaaqa meniġ qura gogeq di tabir kuru bul gereiyej. Wain sil geitimqa wain gei koroiyosib para-paraiyosib aqa ya dia bilentqajqa deqa gereiyej. Osiqa wauq di tal atsiqa wau taqato tamo qudei nanġo banq di aqa wau uratetnjrsiqa sawa isaq gilsiq di soqnej. ² Sonaqa wain gei melionaqa a na aqa kanġal tamo bei qarinyonaqa wau taqato tamo nanġoq aisiqa minjrej, 'Wau lanja na e qarinqbo bonum. Deqa ninġi wain gei ebibqa e na osi gilqai.' ³ Degsi minjrnaqa nanġi na a ojsib qalougetosib wiyonab lanja puluosiq gilej. ⁴ Gilnaqa wau lanja na olo kanġal tamo bei qarinyonaq ainaqa a dego ojsib aqa gate paratetosib tulaġ ugeugeiyej. ⁵ Onaqa wau lanja na olo kanġal tamo bei qarinyonaq ainaqa a dego qalougetosib moiyoqteb. Olo kanġal tamo gargekoba nanġi qarinqnjreqnaqa aiyeqnaq qudei nnumougetoqneb. Qudei moiyoqtnjroqneb. ⁶ Onaqa wau lanja a endegsi are qalej, 'Ijo segi anġro qujai e na tulaġ qalaqalaiyeqnum qaji di qarinyit aiqas di nanġi a qalqasai. Nanġi aqa anjam quetqab.' ⁷ Degsi are qalsiqa aqa segi njiri qarinyonaq

aiyej. Aiyeqnaqa wau taqato tamo nanği a unsibqa segi segi qairosib mareb, ‘Tamo a bqo endi wau lanja aqa segi ħiri. A na aqa abu aqa ħngi ħngi kalil oqas. Deqa iga a qalsim moiotosimqa wau endi iga na oqom.’⁸ Degsib marsibqa wau lanja aqa ħiri ojsib qalnab moinaqa aqa jejamu osib wau qalaq di waiyeb.

⁹ “Deqa nanği kiyersib are qalonub? Wau lanja a bosimqa wau taqato tamo uge nanği di kiyernjrqaş? E nanği merġwai. A bosim nanği ħımsim moiotnjrqaş. Osim aqa wau di olo yainjrşim tamo qudei nanġo banġ di uratetnjrımqa nanği na kamba taqatesqab.

¹⁰ “Qotei aqa anjam bei unu. Nanği anjam di nami sisiyosai kiyo? Anjam agiende, ‘Tal gereiyo qaji tamo nanği na tal ai arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb.

Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu. Tal ai di tal şingilatqajqa deqa tigeltej.

¹¹ Tamo Koba a segi na tal ai di tigeltej deqa iga unşim mareqnum,

“Tal ai di tulaġ bolequja.” ’ ’

¹² Onaqa Juda tamo kokba nanği yawo anjam di qusib endegsib qalieeb, Yesuş a yawo anjam dena nanġo jejamuq di une qametnjrrej. Nanği degsib qalieosib deqa Yesuş ojqa mareb. Ariya nanği tamo unġasari nanği ulainjrşib deqa nanği Yesuş ojqa uratosib jaraiyeb.

“Iga Sisar takis yqom e?”

¹³⁻¹⁴ Juda tamo kokba nanği jaraiyosib Farisi nanği ti Herot aqa wau tamo qudei ti nanġoq aisib minjreb, “Nanği Yesuş aqaq gilsib anjam bei nenemyibqa a anjam grotim iga qusim ojqom.” Degsib minjrşib nanği qarınjrşib Yesuş aqa areq gilsib minjeb, “O Qalie Tamo, iga qalie, ni anjam bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo

unqasari nanġi minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjreqnum. Ni tamo bei ulaiyosaieqnum. Ni tamo ñam ti nanġi anjam bei minjroqnsim olo tamo ñam saiqoji nanġi anjam bei minjrosaieqnum. Ni anjam qujai tamo kalil nanġi minjreqnum. Deqa ni iga merge. Iga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Ni kiyersi are qalonum?”

¹⁵ Onaqa Yesus a nanġo gisañ anjam di poiyoñaqa minjrej, “Kiyaqa nanġi e anjam bei grotitqa qusib e ojqajqa deqa gisañbeqñub? Meniñ silali bei osi boiy. Osbab e unqai.” ¹⁶ Degsi minjrnaqa nanġi meniñ silali bei osi bosib osoryonab unsiqa minjrej, “Meniñ silali quraq endi tamo yai aqa ulatamu ti ñam ti unu?” Onaqa nanġi na minjeb, “Di Sisar aqa.” ¹⁷ Onaqa a na minjrej, “Deqa Sisar aqa inġi inġi a qa olo yiy. Qotei aqa inġi inġi a qa olo yiy.” Onaqa nanġi Yesus aqa anjam di qusibqa tulañ prugugeteb.

Tamo moreño qaji nanġi olo subq na tigelqab

¹⁸ Onaqa bati deqa Sadyusi tamo qudei nanġi Yesus aqa areq beb. Sadyusi nanġi mareqñub, “Tamo moreño qaji nanġi olo subq na tigelqasai.” Deqa nanġi bosib Yesus endegsib minjeb, ¹⁹ “O Qalie Tamo, ni que. Moses a nami dal anjam endegsi nenġrenyej, ‘Tamo bei a moiymqa aqa ñaun anġro saiqoji soqñimqa aqa was bei na olo uña qobul di osim aqa was moiyej qaji aqa anġro ñambabtetqas.’ Moses a nami dal anjam degsi nenġrenyej. ²⁰ Deqa ni que. Was 7 nanġi soqñeb. Nanġo was matu a uña osiqa moiyej. A anġro saiqoji. ²¹ Onaqa aqa was yala na olo uña qujai di osiqa a dego moiyej. A anġro saiqoji. Onaqa aqa was yala na olo uña di ej. Osqa a dego moiyej. A anġro saiqoji. ²² Was 7 kalil nanġi uña qujai di osib moreñeb. Nanġi anġro saiqoji. Nanġi kalil moreñonabqa ariya bunuqna uña di a dego moiyej. ²³ Deqa ni iga merge. Mondorñ subq na tigelobatiamqa tamo kalil nanġi subq na tigelabqa uña

di a yai aqa n̄aun̄ tintin̄ sqas? Ni qalie, was 7 kalil nan̄gi un̄a qujai di eb.”

²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam nengren̄q di unu qaji di aqa damu nin̄gi poiŋgosai e? Qotei aqa siŋgila dego nin̄gi poiŋgosai e? Od, nin̄gi poiŋgosai. Utru deqa nin̄gi anjam grotonub. Grotosib agi nenembonub.

²⁵ Mondon̄ tamo un̄gasari nan̄gi subq na tigelosibqa nan̄gi un̄atqasai. Nan̄gi tamotqasai. Nan̄gi lan̄ an̄gro bul lan̄a sqab.

²⁶ “Nin̄gi quiy. Tamo nan̄gi moisib olo subq na tigelqab anjam di aqa utru Moses a nami babtosiq nengren̄yej. Di nin̄gi sisiyosai kiyo? N̄am mariŋ miligiq di puloŋeqnaqa Qotei a n̄am puloŋq di sosiqa Moses metosiq endegsi minjej, ‘E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.’ ²⁷ Qotei na Moses degsi minjej deqa iga qalieonum, Qotei a tamo moreŋo qaji nan̄go Qotei sai. A tamo n̄ambile so qaji nan̄go Qotei. Anjam di nin̄gi tulan̄ grotonub!”

Dal anjam kiye a tulan̄ bolequja?

²⁸ Onaqa dal anjam qalie tamo bei a bosiqqa Yesus a Sadyusi nan̄gi ti anjam na qoteq nab unjrej. Yesus a geregere Sadyusi nan̄gi kamba anjam minjrnaqa qusiqa Yesus nenemyej, “Qotei aqa dal anjam kiye a segi qujai tulan̄ bolequja? Dal anjam kiye a dal anjam kalil buŋn-jrejunu?” ²⁹ Onaqa Yesus na minjej, “Dal anjam tulan̄ bolequja agi mermqai. ‘O Israel nin̄gi quiy. Gago Tamo Koba Qotei a segi qujai Tamo Koba. ³⁰ Deqa ni ino Tamo Koba Qotei a tulan̄ qalaqalaiyime. Qalaqalaiyosim ino are miligi ti ino qunur̄ ti ino areqalo ti ino siŋgila ti kalil a yekritime.’ Dal anjam di a segi qujai tulan̄ bolequja. A na dal anjam kalil buŋn-jrejunu. ³¹ Ariya dal anjam deqaji bei dego mermqai. Dal anjam agiende. ‘Ni ino

segi jejamu gereiyeqnum dego kere ino was nanği degsim geregereinjroqnime.’ Dal anjam boledamu aiyel agi e na mermonum. Dal anjam deqaji bei saiqoji.”

³² Onaqa dal anjam qalie tamo dena kamba Yesus minje, “O Qalie Tamo, ni bole maronum. Qotei a segi qujai. Qotei bei saiqoji. ³³ Iga a tulaŋ qalaqalaiyosim gago are miligi ti gago powo ti gago siŋgila ti kalil a yekritqom di kumbra bolequja. Iga gago segi jejamu gereiyeqnum dego kere gago was nanği degsim geregereinjroqnqom di dego kumbra bolequja. Dal anjam aiyel di tulaŋ boledamu. Iga inği inği Qotei atraiyqom di laŋa kiñala. Iga inği bei ŋamyuwo na koitosim Qotei atraiyqom di dego laŋa kiñala. Ariya iga dal anjam aiyel di dauryqom di tulaŋ bolequja.”

³⁴ Dal anjam qalie tamo di a tulaŋ poiyoŋaqa anjam degsi marnaqa Yesus a qusiqa minje, “Ni anjam tulaŋ boledamu maronum. Deqa sokiñala Qotei na ni taqatmosim ino Mandor Koba sqas.”

Onaqa tamo unğasari nanği olo anjam bei Yesus nene-myqajqa ulaeb.

Kristus a kiyersim Devit aqa ŋiri sqas?

³⁵ Onaqa Yesus a atra tal koba miligiq di sosiqa Qotei aqa anjam plaltoqnej. Osiqa tamo unğasari nanği anjam bei endegsi minjrej, “Dal anjam qalie tamo nanği kiyaaq mareqnu, ‘Kristus a Devit aqa ŋiri’? ³⁶ Devit a nami marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Agi Mondor Bole na Devit aqa medabu siŋgilatetonaqa a endegsi marej, ‘Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej, “Ni ijo baŋ woq endi awo.

Awesoqnimqa e ino jeu tamo kalil nanği eleŋosiy ino sorgomq di atitqa ni na nanği taqatnjroqnqam.” ’

³⁷ Ningi uniy. Devit a marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Deqa Kristus a kiyersim Devit aqa njiri sqas?”

Dal anjam qalie tamo nanngi kumbra uge uge yoqneb

Tamo ungasari gargekoba nanngi sosibqa Yesus aqa anjam quqwajqa tulan arearetnjroqnej. ³⁸ Yesus a anjam bei endegi plaltosiq minjrej, “Ningi dal anjam qalie tamo nanngo kumbra uge geregere tenemtoqniy. Nanngi koro sawaq di tamo ungasari nanngi na nanngo ñam soqtetnjrsib ban ojetnjrqajqa deqa gara olekokba jugoqnsib laqnub. ³⁹ Nanngi Qotei tal miligiq di, goiyo kokbaq di sosibqa tamo ñam ti nanngo awo jaramq di awoonqajqa deqa arebole-boleinjreqnu. ⁴⁰ Nanngi unja qobul nanngi gisanjroqnsibqa nanngo tal ti ingi ingi ti laja yainjreqnub. Osib tamo ungasari nanngi na unjrsib nanngo ñam soqtetnjrqajqa deqa pailyo olekokba yeqnub. Deqa mondonj Qotei na nanngi awai tulan ugedamu enjrqas.”

Unja qobul aqa silali kiñala soqnej di Qotei yekritej

⁴¹ Osiqa Yesus a atra tal miligiq di sosiqa silali ato qaji kulum jojomq di awoej. Awoosiqa ñam atej di tamo ungasari nanngi boqnsib silali ateqnab unjroqnej. Ñoro tamo gargekoba nanngi boqnsib silali tulan kokba atoqneb. ⁴² Onaqa unja qobul bei ñoro tulan saiqoji a dego bosiqqa meniñ silali kiñilala aiyel segi atej. ⁴³ Atnaqa Yesus na unsiqa aqa angoro nanngi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “E bole merngwai. Unja qobul endi a ñoro tulan saiqoji. Deqa a na ñoro tamo kalil nanngi bunjrsiqa silali kobaquja atqo. ⁴⁴ Ñoro tamo nanngi silali koba ejunub. Nanngi oto kiñala segi ateqnub. Ariya unja qobul endi a silali tulan sai bole sai. Aqa meniñ silali kiñilala aiyel segi naj agi atekritqo.”

13

Bunuqna jeu tamo nanji na atra tal niñaqyqab

¹ Osiqa Yesus na aqa angro nanji joqsiqa koba na atra tal koba uratosib giloqnsibqa aqa angro bei na minjej, “O Qalie Tamo, ni unime. Atra tal endi tulaŋ bolequja. Atra tal walato qaji meniŋ di tulaŋ boledamu!” ² Onaqa Yesus na kamba minjej, “Atra tal ni unonum endi bunuqna jeu tamo nanji na bosib tulaŋ niñaqyosib aqa meniŋ kalil paraparainjrsibqa taqal breinjrqab. Yimqa meniŋ bei meniŋ bei aqa quraq di sqasai. Meniŋ kalil segi segiqab.”

Gulbe kobaquja bunuqna brantqas

³ Osiqa Yesus a Oliv manaq oqsiq atra tal areiyosiq awesonaqa Pita na Jems na Jon na nanji qalub Yesus aqa areq bosib lumu nenemyeb, ⁴ “Ni iga merge. Bati gembu jeu tamo nanji bosib atra tal endi niñaqyqab? Niñaqyqa osibqa kumbra kiye namoqna brantim iga unsim poigwas, ‘Bati di jojomoqo?’”

⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi gegerere ŋam atoqniy. Tamo qudei na ningi gisaŋgo uge. ⁶ Bunuqna gisaŋ tamo gargekoba nanji ijo ñam na bosib tamo ungasari nanji minjroqnaqab, ‘E Kristus.’ Degsib tamo ungasari tulaŋ gargekoba nanji gisa gisaŋjroqnaqab.

⁷ “Bunuqna sawa bei bei qaji nanji aŋ na qotokobaoqnaqab. Ningi deqa qusib ulaaib. Qotei a nami marej, ‘Kumbra di brantqas.’ Deqa brantem. Ariya kumbra di brantimqa diŋo bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas. ⁸ Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qotoqnaqab. Mandor qudei nanji tigeloqnsibqa mandor qudei nanji qoto itnjroqnaqab. Sawa bei beiq di mimiŋ kokba ti mam ti iŋgi saio bati brantelenqas. Kumbra kalil di ura angtrotqa osiqa mati jaqatiŋ kiñala eqnu dego kere.

⁹ “Deqa ningi geregere ñam atoqniy. Kumbra kalil di brantosaisoqnimqa Juda nanngi na bosib ningi ojelenosib anjam pegiyo talq di ningi tigeltngoqncab. Osib nanngo Qotei tal miligiq di ningi kumbaingoqnsib olo ningi joqoqnsib Rom nanngo gate ti nanngo mandor ti nanngo ulatamuq di ningi tigeltngoqncab. Yimqa ningi ijo anjam bole palontoqnsib nanngi minjroqncab. ¹⁰ Sawa sawa kalilq di dego ningi ijo anjam bole ubtosib mare mare laqribqa tamo ungasari nanngi quoqncab. Amqa diño bati brantqas. ¹¹ Nanngi na ningi ojoqnsib anjam pegiyo talq di tigeltngoqncab ningi endegsib are qalaib, ‘Iga na kamba anjam kiyersi minjrqom?’ Ningi degaib. Bati deqa Qotei na powo engoqnimqa ningi kamba anjam minjroqncab. Ningi segi na anjam minjrqasai. Mondor Bole na nunngo medabu singilatetngim ningi anjam marqab. ¹² Bati deqa kumbra uge endeqaji brantqas. Tamo qudei na nanngo segi was nanngi ojoqnsib qaja tamo nanngo banq di atoqncab nanngi na nanngi ñumoqncab moreñoqncab. Tamo qudei na nanngo segi angoro nanngi dego degsib ojoqncab. Angoro qudei na nanngo segi ai abu nanngi jeutnjroqnsib ojoqnsib qaja tamo nanngo banq di atoqncab nanngi na nanngi ñumoqncab moreñoqncab. ¹³ Ningi ijo ñam ejunub deqa tamo kalil nanngi ningi qa are tulan ugeinjroqncas. Ariya ningi ijo ñam singila na ojsib gilsib diño bati itqab di Qotei na ningi elenqas.”

Ingi tulan ugedamu brantqas

¹⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Diño batiamqa ingi tulan ugedamu a Qotei aqa getento warum miligiq di tigelesoqnim ningi unqab.” E Mak. Tamo ungasari ijo anjam endi sisiyeqncab qaji nanngi geregere sisiyosib poinjrem. Poinjrim marqab, bole. Osiqa Yesus na aqa angoro nanngi olo endegsi minjrej, “Ningi ingi ugedamu di unsibqa

bati deqa tamo ungasari Judia sawaq di unub qaji nangi jaraiyosib manaq oqoqujatebe. ¹⁵ Tamo ungasari tal meq di unub qaji nangi jaraiqa oqnsib ingi ingi oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Nangi jaraiyoqujatebe. ¹⁶ Tamo ungasari wauq di unub qaji nangi jaraiqa oqnsib nanngo gara jugo oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Nangi torei dena jaraiyoqujatebe. ¹⁷ Bati deqa unja gumarj ti unja angro mom ti nangi jaraiyo banqioqnsib gulbe koba oqab. ¹⁸ Deqa ningi endegsib pailyoqniy, 'Gulbe di awa bati qa brantaiq.' ¹⁹ Ningi degsib pailyoqniy. Di kiyayaq? Bati deqa tamo ungasari nangi gulbe tularj kobaquja oqab. Gulbe deqaji nami brantosaioqnej. Qotei na mandam atej bati deqa gulbe deqaji brantosai dena bosiq agi bini unum. Bunuqna lanja ambleq di dego brantqasai. Agi bati qujai deqa brantqas. ²⁰ Gulbe di aqa bati Tamo Koba a na truqutqas. A na truqutqasai di tamo ungasari kalil nangi padalekritqab. Aqa segi tamo ungasari nami giltjnrej qaji nangi padalaib deqa a na gulbe di aqa bati truqutqas.

²¹ "Bati deqa tamo qudei na merngwab, 'Ningi uniy. Kristus a bqo agiende' o 'Kristus a bqo agide.' Degsib merngibqa ningi nanngo anjam quetjnraib. ²² Tamo qudei nangi bosib gisaqosib maroqnqab, 'E Kristus.' Qudei nangi maroqnqab, 'E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.' Degsib maroqnsib marjwa kokba gargekoba babetoqnqab. Nanngo marjwa dena nangi na tamo ungasari kalil areqalo niñaqyetjnroqnqab. Osib Qotei aqa segi tamo ungasari nami giltjnrej qaji nanngo areqalo dego niñaqyetjnraqajqa wauoqnqab. ²³ Deqa ningi geregere nam atsib soqniy. Kumbra kalil di brantosaionaqa e namoqna merngonum."

Tamo Angro a singila ti rian ti bqas

²⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Gulbe kalil di nanngo bati koboamqa seŋ ambruqas. Bai dego suwanqasai. ²⁵ Bongar nanŋi laŋ goge na ululoŋosib mandamq aiyelenqab. Laŋ goge dia inŋi inŋi kalil reŋŋiyelenqab. ²⁶ Bati deqa e Tamo Anŋro ŋiŋgila ti rianŋ koba ti laŋbiq na mandamq aiyuqnit tamo uŋgasari nanŋi tarosib e nubqab. ²⁷ Yimqa bati deqa e na ijo laŋ anŋro nanŋi qarinqritqa nanŋi sawa sawa kalil keretosib Qotei aqa segi tamo uŋgasari nami giltinŋrej qaji nanŋi laŋ utru utruq na koroinŋrqab.”

Ninŋi qura qa yawo anjam dena poiŋgem

²⁸ Osiqa Yesus a olo marej, “E na qura qa yawo anjam ninŋi mernŋitqa dena gegerere poiŋgem. Qura banga qalsim olo ñalguyoqnimqa ninŋi unsib qalieqab, ‘Seŋ aqa bati jojomqo.’ ²⁹ Dego kere kumbra kalil e ubtosim mernŋonum qaji endi brantimqa ninŋi unsib endegsib qalieoiy, ‘Bole, Kristus bqajqa bati jojomqo. A siranmeq di tigelejunu.’ ³⁰ E bole mernŋwai. Tamo uŋgasari bini bati endeqa unub qaji nanŋi kalil moreŋosaisoqniqbqa kumbra kalil endi brantqas. ³¹ Laŋ ti mandam ti koboqab. Ariya ijo anjam koboqa keresai.”

Yesus bqajqa bati di tamo bei a qaliesai

³² Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo bqajqa bati tamo qujai bei a qaliesai. Laŋ anŋro nanŋi qaliesai. E Qotei aqa Ŋiri e segi dego qaliesai. Ijo Abu a segi qalie.

³³ “Ninŋi ijo bqajqa bati qaliesai deqa ninŋi gegerere ŋam atsib soqniy. ³⁴ Ijo bqajqa bati di tamo bei a sawa isaq gilej dego kere. A gilqa osiqa aqa kaŋgal tamo nanngo banq di aqa tal ti inŋi inŋi ti uratetnŋrsiqa nanŋi wau segi segi enŋrej. Aqa kaŋgal tamo bei minnej, ‘Ni siranmeq di tigelesosim gegerere ŋam atoqne.’ ³⁵ Degsi minnej. Dego kere ninŋi gegerere ŋam atsib soqniy. Di kiyaaqa? Tal lanja a olo bqajqa bati ninŋi qaliesai. A bilaq

kiyo, qolo kiyo, tuwe anjamoqnimqa kiyo, nobqolo kiyo bqas. ³⁶ A boqujatosim ningi n̄erejesoqniḅ nuḅgaim deqa ningi gegerere ḅam atsib soqniy. ³⁷ E anjam mern̄gonum qaji endi tamo kalil naḅgi dego minjreqnum. Ijo anjam agiende, ‘N̄iḅgi gegerere ḅam atsib soqniy.’” Yesus na aqa aḅgro naḅgi degsi minjrej.

14

Juda tamo kokba naḅgi Yesus qalib moiḅajqa gam ḅamoqneb

¹ Onaqa Juda naḅgo yori bati koba jojomej. Yori bati di aqa ḅam Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati. Qotei a nami Israel naḅgi Isip sawaq di padalqa laqnaḅqa aqaryainjrej. Deqa olo are qalqajqa bati jojomej. Bati aiyel soqnej. Deqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo naḅgi ti endegsib nenemoqneb, “Iga kiyersim Yesus lumu na ojsim qalsim moiḅotqom?” ² Osib mareb, “Iga yori bati qa Yesus ojqsai. Ojqom di tamo uḅgasari naḅgi iga nugsib ḅiriḅosib qoto tigelto uge.”

Uḅa bei a goreḅ quleq ti osiq Yesus aqa gateq di bilentej

³ Onaqa Yesus a Betani qureq gilsiqqa tamo bei nami yu na aqa jejamu ugeeleḅej qaji aqa ḅam Saimon aqa talq di soqnej. Sosisiq iḅgi uyeqnaqa uḅa bei a goreḅ quleq ti tulaḅ boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalinaq jigsisqa osi bosisqa aqa medabu paratosisqa Yesus aqa gateq di bilentej. ⁴ Onaqa tamo qudei tal miligiq di awesoqneb qaji naḅgi uḅa di aqa kumbra unsibqa ḅiriḅosib segi segi maroqneb, “Uḅa di a kiyaaq goreḅ di laḅa ḅaḅguiyqo?” ⁵ A goreḅ di osiq tamo qudei enjrqo qamu meniḅ silali 300 yonub qamu gilsiq tamo iḅgi iḅgi saiqoji naḅgi jeisi enjrqo qamu di kere.” Osib naḅgi uḅa di ḅiriḅteb. ⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “N̄iḅgi kiyaaq uḅa di gulbe yeḅnub?”

A kumbra bole ebqo. ⁷ Tamo inġi inġi saiqoġi naġgi bati gaigai niġgi ti sqab. Deqa niġgi na naġgi aqaryainjrqa are soqnimqa aqaryainjroqniy. Ariya e bati gaigai niġgi ti sqasai. ⁸ E moiqai. Moiyitqa e subq atqab. Uġa di a e qa are qalsiqa ijo jejamuq di goreġ bilentosiq dena ijo jejamu subq atqajqa gereiyetbqo. A na kumbra di e qa yqa kere agi yqo. ⁹ E bole mernġwai. Bunuqna ijo wau tamo naġgi sawa sawa kalilq di ijo anjam bole mare mare laqnsibqa uġa endena kumbra ebqo qaji deqa are qaloqnsib a qa saonqab.”

Judas a Yesus osim atra tamo kokba naġgo baġq di atqas

¹⁰ Onaqa Judas Iskariot a tigelosiqa atra tamo kokba naġgoq ġilej. Judas a Yesus aqa anġro 12 naġgi deqaji bei. A naġgoq ġilsiq minjrej, “E Yesus osiy nuġgo baġq di atqai.” ¹¹ Degsi minjrnaqa naġgi qusib tulaġ areboleboleinjrnaqa minjeb, “Ni Yesus osim gago baġq di atimqa iġa ni silali emqom.” Degsib minjnabqa a ġilsiq a Yesus osim naġgo baġq di atqajqa gam ħamoqnej.

Yesus aqa anġro naġgi ti yori bati aqa inġi uyeb

¹² Ariya Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati brantej. Qotei a nami Israel naġgi endegsi minjrej, “Niġgi kaja du du naġgi ħumelenosib siranmeq di leġ liyibqa e na unsiy niġgi uratġwai. E niġgi padaltġwasai.” Qotei a nami Israel naġgi degsi minjrej. Kumbra deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaqa Juda naġgi mareb, “Iġa kaja du du naġgi ħumelenosim Qotei atraiyqom.” Onaqa bati deqa Yesus aqa anġro naġgi na endegsib nenemyeb, “Ni iġa merge. Iġa aisim tal qabia yori bati aqa inġi inġi gereiyetmonamqa ni inġi uyqam?” ¹³ Onaqa Yesus na aqa anġro aiyel qarinnjrnsiqa minjrej, “Niġgi aiyel aisib qure ambleq di tamo bei ya nobu qoboyosim ġiloqnim gamq di itosib dauryiy. ¹⁴ Niġgi a dauryosib tal a gogetqas qaji di miligiq

gilsib tal lanja endegsib minjiy, ‘Qalie Tamo a marqo, “E ijo angro nanngi koba na awoosim yori bati aqa inngi uyqajqa warum a qabi unu?”’¹⁵ Nnngi degsib minjibqa a na warum kobaquja bei gogeqsi unu di nngi osorngwas. Warum dia nami jar ti awo jaram ti ateleheb unu. Nnngi aiyel aisib warum dia gago inngi inngi gereiyelenoiy.”¹⁶ Onaqa nanngi aiyel qure miligiq aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsi brantonab unsibqa inngi inngi kalil warum dia gereiyelenheb.

¹⁷⁻¹⁸ Onaqa bilaqtonaqa Yesus aqa angro 12 nanngi ti koba na aisib tal gogetosib awoosib inngi uyoqnsibqa Yesus a nanngi endegsi minjrej, “E bole merngwai. Nnngi ijo angro 12. Nungo ambleq dena angro bei a tigelosim e osim tamo qudei nanngo banq di atqas. Angro di agi iga koba na inngi uyeqnum.”¹⁹ Degsi minjrnaq qusibqa are tulan gulbekobainjrnaqa segi segi Yesus nenemyoqneb, “O Tamo Koba, ni e qa kiyo maronum?”²⁰ Onaqa minjrej, “Angro aqo ombla endego tabir qujaiq di bem quiq di tuqteqnum qaji a na e osim tamo qudei nanngo banq di atqas. A dego ijo angro 12 nnngi deqaji bei.²¹ Nnngi quiy. E Tamo Angro moiqai. Nami Qotei aqa anjam e qa degsib nenngrenyeb. Deqa unngum. E anjam di dauryosiy moiqai. Ariya angro e osim tamo qudei nanngo banq di atqas qaji a tulan padalougetqas. A nami nambabosai qamu di kere.”

Yesus na aqa angro nanngi bem ti wain ti anainjrej

²² Osiqa Yesus aqa angro nanngi koba na inngi uyoqnsibqa Yesus a Qotei pailyosiqqa bem bei osiq gingenyosiqqa nanngi enjrnsiqqa endegsi minjrej, “Endi ijo jejamu. Osib uyiy.”²³ Osiqa wain osiqqa gambanq di bilentosiqqa Qotei pailyosiqqa aqa angro nanngi enjrnaqa nanngi kalil osib uyeb.²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Wain gambanq endi ijo lej. Tamo unngasari gargekoba nanngo une kobotetnrqajqa

deqa ijo leŋ aiqas. Aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyej qaji di singilatqas. ²⁵ E bole mernŋwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi gilsiy mondoŋ diŋo batiamqa Qotei a nunŋo Mandor Koba soqnimqa e olo wain bunuj uyqai.”

²⁶ Yesus na aqa anŋro nanŋi degsi minjrsiqa nanŋi koba na louosib koboonaqa qure uratosib Oliv manaq oqeb.

Yesus na aqa anŋro nanŋi minjrej, “Niŋgi kalil e uratbosib jaraiqab”

²⁷ Yesus aqa anŋro nanŋi ti manaq oqoqnsibqa Yesus na minjrej, “Niŋgi kalil ijo ñam ulontosib e uratbosib jaraiqab. Nunŋo kumbra deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, ‘E na kaja nanŋo mandor qalitqa kaja nanŋi segi segi jaraiqab.’ Qotei aqa anjam nami degsib nengrenyeb. ²⁸ Ariya bati qalub koboamqa e olo subq na tigelosiy niŋgi qa namoosiy Galili sawaq gilitqa niŋgi bunuqna e daurbosib dia e itbqab.” ²⁹ Onaqa Pita na minjej, “Anŋro kalil nanŋi ino ñam ulontosib jaraiqab e segi ino ñam ulontqasai.” ³⁰ Onaqa Yesus na kamba Pita minjej, “E bole mermqai. Qolo qujai endeqa ni ijo ñam ulitqam. Tuwe anjamoaiyeltosaisoqnimqa ni gisaŋoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai.’” ³¹ Onaqa Pita a tulaŋ saidosiq minjej, “Sai. E ni ombla moiqa marimqa, unŋum, e ino ñam ulitqasai bole sai.” Onaqa Yesus aqa anŋro kalil nanŋi anjam qujai di minjoqneb.

Yesus a Getsemani nañu aguq di aqa Abu pailyej

³² Yesus aqa anŋro nanŋi koba na walwelosib nañu agu beiq di branteb. Nañu agu di aqa ñam Getsemani. Di brantosib Yesus na aqa anŋro nanŋi minjrej, “Niŋgi endi awesoqniy. E kiñala sasalosiy ijo Abu pailyosiy bqai.”

³³ Degsi minjrsiqa aqa anŋro qalub agi Pita na Jems na Jon na nanŋi segi joqsiqa pailyqajqa sasalej. Sasalosiq

pailyoqnsiqa a are tulaŋ gulbekobaiyej. ³⁴ Osiqa aqa aŋgro qalub naŋgi di minjrej, “E are tulaŋ gulbekobaibqo. Gulbe dena e moiyepratonum. Deqa niŋgi e ombla endi sosimqa ŋam atoqniy.” ³⁵⁻³⁶ Degsi minjrsiqa olo kiŋala sasalosiqa mandamq di ŋam quosiqa endegsi pailyej, “O Aba. (Di Hibu anjam. Aqa damu, “O Abu.”) Gam bei soqnimqa ni na marimqa gulbe aqa bati bqo endi e burjbosim gilem. Ni kumbra kalil yqa kere. Deqa ni marimqa gulbe endi ijoq baiq. Gulbe endi ya uge uyo bul. Uŋgum, ni ijo areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye.”

³⁷ Yesus a degsi Qotei pailyosiq olo tigelosiqa aqa aŋgro naŋgo areq aisiq ŋam atej di naŋgi are gulbe na ŋereŋesonab unjrej. Deqa Yesus na Pita minjej, “O Saimon, ni ŋeiejunum e? Ni ŋam sokiŋalayqa keresai e? ³⁸ Niŋgi ŋereŋaib. Niŋgi ŋam sosib pailyoqniy. Yim gulbe bei nuŋgoq bqas di gulbe dena niŋgi uneq waingwasai. Bole, nuŋgo are miligiq di niŋgi e daurbqajqa are unu. Ariya niŋgi segi gulbe di oqajqa singila saiqoqi.”

³⁹⁻⁴⁰ Osiqa Yesus a olo puluosi sasalosiq a nami pailyej qaji degsi olo pailyosiq bosiq aqa aŋgro qalub naŋgi urŋamnjrnaqa ŋereŋesonab unjrej. Unjrnaqa naŋgi Yesus anjam bei minjqa keresaiinjrej.

⁴¹ Olo gilsiq Qotei pailyosiq bosiq aqa aŋgro naŋgi itnjrsiq minjrej, “Niŋgi aqaratosib geregere ŋereŋejunub e? Uŋgum. Bati koboqo. Niŋgi uniy. E Tamo Aŋgro osib une tamo naŋgo baŋq di atqajqa bati bqo. ⁴² Niŋgi tigelab gilqom. Tamo e osim une tamo naŋgo baŋq di atqajqa agi brantqo.”

Judas a Yesus osiq jeu tamo naŋgo baŋq di atej

⁴³ Onaqa Yesus aqa aŋgro 12 naŋgi deqaji bei agi Judas a na tamo gargekoba naŋgi sebru ti torom ti eleŋonab joqsiqa Yesus aqa areq di branteb. Juda gate naŋgi ti dal

anjam qalie tamo nanği ti atra tamo kokba ti nanği na nanği qarınjnab Yesus ojqa beb. ⁴⁴ Judas a nami nanği ti qairosib anjam gereiyosib a na endegsi minjrej, “E na tamo kundoqyqai agide. A ojsib geregere taqatosib osib giliy.”

⁴⁵ Onaqa Judas a Yesus aqa areq bosiq minjej, “O Tamo Koba.” Degsi minjsiq kundoqyej. ⁴⁶ Kundoqyonaqa tamo nanği brantosib bañ waiyosib Yesus ojob.

⁴⁷ Onaqa Yesus aqa anğro bei jojom di tigelesoqnej qaji a na aqa sebru osiqa atra tamo gate aqa kanğal tamo gateq di qalqajqa sebru waiyej grotosiq dabkala segi gentetej.

⁴⁸ Onaqa Yesus na tamo nanği di minjrej, “E leñ ojo tamo unum deqa kiyo niñgi sebru ti torom ti eleñosib e ojqa bonub e? ⁴⁹ E bati gaigai atra tal miligiq di niñgi koba na sosimqa Qotei aqa anjam plaltoqnem. Bati deqa niñgi yala bañ waiyosib e ojosai. Niñgi kumbra degyeb deqa Qotei aqa anjam nenğrenq di so qaji di aqa damu brantej.”

⁵⁰ Yesus a nanği degsi minjrnaqa aqa anğro kalil nanği a uratosib jaraiyeb.

Anğro wala bei a yosi ulañej

⁵¹ Bati deqa anğro wala bei a ñeio gara segi na kabuosiq Yesus dauryej. Onaqa tamo nanği na anğro di ojob.

⁵² Ojnabqa a ñeio gara segi nanço bañq di uratosiq yosi ulañej.

Juda tamo kokba nanği Yesus aqa jejamuq di une qametqa marsib koroeb

⁵³ Onaqa tamo nanği na Yesus osib atra tamo gate aqa talq osi gileb. Dia atra tamo kokba ti Juda gate nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti kalil koroesoqneb. Koroesonabqa tamo nanği na Yesus osi gilsib nanço ulatamuq di tigelteb. ⁵⁴ Nanği Yesus osi gileq nabqa Pita a kiñala isa isaq na Yesus dauryosiq uli uliosiq gilsiq torei atra

tamo gate aqa tal meq di brantej. Brantosiqa nanği Yesus kiyeryib unqajqa deqa are qalsiq qaja tamo qudei nanği tal meq di nam tunguyosib awesonabqa bosiq nanği koba na nam yoroqneb.

⁵⁵ Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate nanği ti kalil koroesosibqa nanği Yesus aqa jejamuq di une qametqa are qalsib anjam namoqneb. Di kiyaaqa? Anjam dena nanği Yesus qalib moiqaqqa deqa. Anjam namonab namonab ugeinjrej. ⁵⁶ Deqa nanği tamo gargekoba metnjreqnab boqnsib gisañ anjam Yesus aqa jejamuq di qameleñoqneb. Nanği anjam laña laña maroqneb. Nanço anjam di qujaiosai. ⁵⁷ Onaqa nanço ambleq dena tamo qudei nanği tigelosib Yesus aqa jejamu laña gisañyosib mareb, ⁵⁸ “Tamo endi a endegsi marnaq iga quem, ‘E atra tal koba endi tamo na gereiyo qaji di kongrontosiyqa bati qalub qa olo atra tal bei tamo na gereiyosai qaji di tigeltqai.’” ⁵⁹ Ariya nanço anjam di dego qujaiosai. Nanği anjam laña laña maroqneb.

⁶⁰ Onaqa atra tamo gate a nanço anjam di qusiqa a tigelosiqqa Yesus aqa areq bosiq nenemyej, “Tamo nanği endi une gargekoba ino jejamuq di qameqnub. Di ni kamba anjam bei marqasai e?” ⁶¹ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai.

Deqa atra tamo gate na olo nenemyej, “Ni Kristus e? Ni Qotei Goge Koba aqa ñiri e? Ni e merbe.” ⁶² Onaqa Yesus na minjej, “Od. Agi e segi. Ni que. E Tamo Anğro. Bunuqna e lañ qureq oqsıy Qotei siñgila koba ti unu qaji aqa bañ woq di awesosiy olo lañbiq na boqnit niñgi e nubqab.” ⁶³ Onaqa atra tamo gate a Yesus aqa anjam di qusiqa a tulañ minjiñ oqetonaqa aqa segi gara jugo bumbranjosıyqa marej, “Aqa une agi a segi na babtqo iga quonum. Deqa iga kiyaaqa tamo bei olo metonam bosim aqa une marqas? ⁶⁴ Aqa misiliñ anjam niñgi quonub. Deqa

ningi kiyersib marqab?” Onaqa nanngi kalil mareb, “A bole une ti. Deqa qalib moiym.”

⁶⁵ Nanngi kalil degsib marnabqa nanngo ambleq dena tamo qudei nanngi tigelosib Yesus miselyoqneb. Osib aqa njamdamu gara na qosetosib ban na qaloqnsib minjoqneb, “Ni Kristus amqa ni ubtosim mare, yai na ni lumqo?” Onaqa qaja tamo qudei nanngi Yesus aqa areq boqnsib a ula poqyoqneb.

Pita a gisañoqalubtosiq marej, “E Yesus qaliesai”

⁶⁶⁻⁶⁷ Ariya Pita a tal meq di awesosi q njam yoreqnaqa atra tamo gate aqa kangal unja bei a bosiq Pita unsiqa koqyosiq minnej, “Ni dego Yesus Nasaret qaji aqa angro bei. Ni nami a dauryosim laqnem.” ⁶⁸ Onaqa Pita a tulan saidosiq minnej, “Ni anjam merbonum di e qaliesai.” Degsi minjsiqa tigelosiq tal qala beiq gilsiq di soqnej. ⁶⁹ Sonaqa kangal unja dena olo Pita unsiqa tamo nanngi jojom di tigelesoqneb qaji nanngi minjrej, “Tamo di a dego Yesus aqa angro bei.” ⁷⁰ Onaqa Pita a olo tulan saidej.

Olo kiñala soboleiyonaq tamo qudei Pita aqa areq di tigelesoqneb qaji nanngi Pita koqyosib minjeb, “Ni Galili qaji tamo. Deqa iga qalieonum, ni Yesus aqa angro bei.” ⁷¹ Onaqa Pita a olo tulan siñgila na saidosiq marej, “E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum. E gisañot Qotei na e lubem.” ⁷² A degsi marnaqa tuwe anjamej. Tuwe anjamonaqa Pita a qusiqa anjam nami Yesus na minnej qaji, “Tuwe anjamoiyeltosaisoqnmqqa ni gisañoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai,’ ” anjam deqa olo are qalsiqa poiyonaqa tulan akamugetej.

¹ Onaqa nobqolo malu qameqnaq atra tamo kokba ti Juda gate nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti kalil koroesosibqa Yesus qalib moiqaqqa anjam keretoqneb. Anjam kereonaq nanği Yesus aqa banj tontetosib osi gilsib Rom nanęo gate Pailat aqa banj di ateb. ² Onaqa Pailat na Yesus nenemyej, “Ni Juda nanęo Mandor Koba e?” Onaqa Yesus na minjej, “Od. Anjam ni maronum di kere.” ³ Onaqa atra tamo kokba nanği Yesus aqa anjam di qusib minjin oqetnrnaqa aqa jejamuq di une gargekoba qametoqneb. ⁴ Deqa Pailat na olo Yesus minjej, “Nanği une gargekoba ino jejamuq di qamelerjeqneb. Ni kamba anjam bei marqasai e?” ⁵ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai. Deqa Pailat a tulanj prugugetej.

Pailat a marej, “Ninği Yesus a ħamburbasq di qamiy”

⁶ Pailat aqa kumbra agiende. Wausau gaigai yori bati koba brantoqnimqa Juda tamo unęasari nanği tamo qujai aqa ħam maroqnibqa Pailat na tamo di tonto talq dena uratoqnsim enjroqnqas. ⁷ Bati deqa tamo bei aqa ħam Barabas a tonto talq di soqnej. A nami tamo qudei joqsiqa Rom nanği ti qotsib tamo qudei ħumnab moreņeb. Deqa a ojsib tonto talq di waiyeb. ⁸ Waiyonab sonaqa tamo unęasari kalil nanği Pailat aqa areq gilsibqa a nanęo yori bati qa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo yqajqa minjeb. ⁹ Minjnabqa a na nenemnjrej, “E Juda nanęo Mandor Koba uratosiy engwai e? Ninği na merbiy.” ¹⁰ Pailat a nanği degsi nenemnjrej? Di kiyaaqa? A qalieej, atra tamo kokba nanği Yesus qa ugeosib deqa a ojsib Pailat aqa banj di ateb. ¹¹ Onaqa atra tamo kokba nanği na tamo unęasari kalil nanęo areqalo tigeltetnjreb. Tamo unęasari nanği Pailat minjibqa a na Barabas uratosim enjrsimqa olo Yesus qalim moiqaqqa deqa nanęo areqalo tigeltetnjreb.

¹² Onaqa Pailat na olo minjrej, “E ningi Barabas engwajqa merbonub deqa e Yesus kiyeryqai? Agi ningi a qa mareqñub, ‘A Juda nanggo Mandor Koba.’” ¹³ Onaqa nangi kalil murqumyosib minjeb, “Ni a ñamburbasq di qame.” ¹⁴ Onaqa minjrej, “Kiyaqa Yesus qalit moiqa? A une kiye yqo deqa a ñamburbasq di qamqai?” Degsi minjrnaqa nangi olo tulañ murqumyoqñsib wainyoqñsib minjoqñeb, “Ni a ñamburbasq di qame.” ¹⁵ Onaqa Pailat a nanggo are latetnrqa osiqa nanggo anjam di dauryosiqa Barabas tonto talq dena oqeq atsiqa nangi enjrej. Enjrsiqa olo Yesus osiq qaja tamo nanggo bañq di atsiqa minjrej, “Ningi Yesus bu toqoñ na kumbainyiy.” Degsi minjrnaqa nangi na Yesus osib kumbainyeb. Kumbainyosib koboonaqa Pailat na olo minjrej, “Ningi Yesus ñamburbasq di qamqajqa osib giliy.”

Qaja tamo nangi Yesus misilinjoqñeb

¹⁶⁻¹⁷ Pailat na qaja tamo nangi degsi minjrnaqa nangi Yesus bañ ojsib Rom nanggo tal kobaqujaq osi gileb. Osi gilsib qaja tamo kalil nangi metnrnab bosib tal dia ko-roeb. Koroosib gara jugo olekoba lent mandor kokba nangi gaigai jigeqñub deqaji bei osib Yesus jigeteb. Osib sil luwit osib lulumosib sil dena mandor nanggo gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib siñgila na teqiyeb. ¹⁸ Osib gisañ na Yesus biñiyosib minjoqñeb, “O Juda nanggo Mandor Koba, kaiye!” ¹⁹ Degsib Yesus minjoqñsib bu toqoñ na aqa gateq di qaloqñsib miselyoqñsib aqa areq di siñga pulutoqñeb. ²⁰ Nangi degsib Yesus misilinjosib koboonaqa gara lent di piqtetosib aqa segi gara olo jigetosib aqa qawarq di aqa segi ñamburbas atetosib a bañ ojsib gaintqa sawaq osi gileb.

Nangi Yesus osib ñamburbasq di qameb

²¹ Nangi Yesus osi giloqñsibqa gamq di tamo bei wal-welosiq Jerusalem aiyeqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa

qawarq dena n̄amburbas yaiyosib tamo di yonabqa a kamba qoboyosiq̄a gam na Yesus dauryosiq̄ giloqnej. Tamo di aqa n̄am Saimon. A Sairini qure qaji. A Aleksander Rufus wo nan̄go abu.

²² Nan̄gi Yesus osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa n̄am Golgota di branteb. N̄am di aqa damu, “Tamo gate tanu.”

²³ Di brantosib qaja tamo nan̄gi na wain ti kial aqa ya isa koba de ti bulyosib Yesus anaiyonab uyo oneiyonaq ugeiyonaq uratej. ²⁴ Onaqa qaja tamo nan̄gi na Yesus osib n̄amburbasq di qameb. Qamsib Yesus aqa gara elen̄qa marsib giltelen̄eb. Osib meniñ silali alañeb. Tamo yai aqa meniñ na bun̄jrqas di a na gara oqas. Degsib marsib meniñ silali alañosib gara elen̄eb.

²⁵ Sej bati 9 onaqa nobqolo nan̄gi Yesus n̄amburbasq di qameb. ²⁶ Qamsib n̄amburbas mutu gogeq di anjam endegsib nen̄gren̄yeb, “Tamo endi a Juda nan̄go Mandor Koba.” Yesus a nami maroqnej, “E Juda nan̄go Mandor Koba.” Yesus aqa une deqa osib anjam di nen̄gren̄yeb.

²⁷ Bati deqa bajin̄ tamo aiyel dego n̄amburbasq di gaintn̄rsib n̄numeb. Bei Yesus aqa ban̄ woq di qameb. Bei Yesus aqa ban̄ qonañq di qameb. ²⁸ Kumbra dena Qotei aqa anjam bei nen̄gren̄q di so qaji di aqa damu brantej. Agi endegsib nen̄gren̄yeb, “Tamo un̄gasari nan̄gi marqab, ‘Kristus a dego une tamo.’”

²⁹ Yesus a n̄amburbas goge di sonaqa tamo un̄gasari nan̄gi aqa ulatamuq dena walwelosib gile beoqnsib a misilin̄yoqnsib gate gain̄yoqnsib minjoqneb, “Ni nami marem, ‘E atra tal koba kon̄grontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.’ Ni nami degsi marem. ³⁰ Ino anjam di boleamqa ni ino segi jejamu aqaryaiyosim n̄amburbas uratosim mandamq aye.” ³¹ Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nan̄gi ti dego Yesus degsib misilin̄yoqneb. Osib segi segi maroqneb, “A na tamo un̄gasari gargekoba nan̄gi

aqaryainjroqnej. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyqa keresai. ³² A maroqnej, ‘E segi Kristus. E Israel nanngo Mandor Koba.’ Aqa anjam di bolemqa a namburbas uratosim mandamq aiyimqa iga unsim marqom, ‘Bole.’” Onaqa bajiŋ tamo aiyel Yesus ombla gaintnjreb qaji nanngi dego Yesus degsib misiliŋ anjam minjoqneb.

Yesus a moiyej

³³ Qanam jige seŋ bati 12 onaqa sawa kalil tulaŋ ambrusi sonaq gilsiq seŋ bati 3 onaq bilaqtej. ³⁴ Onaqa Yesus a tulaŋ leleŋosiq marej, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O ijo Qotei. O ijo Qotei. Ni kiyaa e qoreibonum?” ³⁵ Onaqa tamo qudei Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji nanngi aqa anjam di qusib mareb, “Ningi quiy. A Elaija meteqnu.” ³⁶ Degsib marnabqa tamo bei a urur ti gilsiq gara ñeŋgi bei osiq wain isa kobaq di tuqtosiq soruq di qosisiqa osi bosiq Yesus anaiyqajqa soqtosiq aqa medabuq di atej. Osiqa marej, “Iga mati tariŋosim koqyesqom. Elaija a bosim Yesus namburbasq dena osim mandamq atqas kiyo?” ³⁷ Onaqa Yesus a olo tulaŋ leleŋosiq mondor titosiq aqa nambile uratosiq moiyej.

³⁸ Bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gainesoqnej qaji a goge na braŋosiq aisiq poaiyelej. ³⁹ Yesus a degsi mondor titosiq moiyej deqa qaja tamo nanngo gate Yesus aqa areq di tigelesoqnej qaji a unsiqa marej, “Bole. Tamo endi a Qotei aqa Ŋiri.”

⁴⁰ Uŋgasari qudei nanngi isaq di tigelesosib Yesus koqyoqneb. Bei Maria Makdala qure qaji. Maria bei agi Jems yala Joses wo nanngo ai. Uŋa bei Salome. ⁴¹ Yesus a nami Galili sawaq di sonaqa uŋgasari nanngi dena a dauryosib laqnsib kangalyoqneb. Bunuqna Yesus a Galili sawa uratosiq a na nanngi qalub uŋgasari qudei ti joqsiqa koba na Jerusalem belejeb.

Josep a Yesus aqa jejamu osiq subq atej

⁴² Juda nanngo yori bati brantqa laqnej deqa yori bati aqa ingi ingi kalil gereiyosib atnab soqnej. ⁴³ Onaqa bilaqtonaqa tamo bei aqa ñam Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsiqa Pailat nenemyqa gilej. Josep a Juda nanngo gate bei. A Arimatea qure qaji. Aqa kumbra tulañ boledamu. Deqa tamo ungasari kalil nanngi a qa maroqneb, “A tamo bolequja.” A endegsi are qaloqnej, “Bunuqna Qotei a bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatgwas.” A degsi are qaloqnsiq Qotei qa tarinoqnsiq soqnej. A Pailat aqa talq gilsiq aqa areq di tigelej. A ulaosai. Osiqa Pailat nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?” ⁴⁴ Onaqa Pailat a tulañ prugugetosiq marej, “Yesus a urur moiqo e?” Osiqa qaja tamo nanngo gate a metonaq bonaq nenemyej, “Yesus a bole moiqo e?” ⁴⁵ Onaqa minnej, “Od, a moiqo.” Onaqa Pailat a anjam di qusiqa Josep odyosiq minnej, “Di kere. Ni Yesus aqa jejamu am. Osim subq ate.” ⁴⁶ Onaqa Josep a gilsiq gara qat awaiyosiq Yesus aqa jejamu ñamburbasq dena osiq gara qat na dalaosiq osi gilej. Osi gilsiq sub bei nami meniñ miligiq di gereiyeb qaji dia atsiqa meniñ kobaquja belbeltosiq dena sub me getentej. ⁴⁷ Josep na Yesus subq ateqnaqa Maria Makdala qure qaji wo Maria bei agi Josep aqa ai wo bosib koqyesoqneb.

16

Yesus a olo subq na tigelej

¹ Onaqa yori bati koboonaqa Salome na Maria Makdala qure qaji na Jems aqa ai Maria na nanngi qalub ñam so aqa ya quleq tulañ boledamu awaiyeb. Ñam so aqa ya di Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa awaiyeb. ²⁻³ Osib nobqolo ambru nanngi tigelosib Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa subq giloqnsib gamq di segi segi maroqneb, “Yai na

¹² Olo bati bei Yesus aqa angro aiyel nanği nañu gam bei dauryosib gileq nabqa Yesus aqa jejamu bulyosiqa nanğoq di brantonaq uneb. ¹³ Unsibqa nanği olo puluosib aisib Yesus aqa angro qudei nanği minjreb, “Yesus a gagoq di brantqoqa iga unonum.” Degsib minjrnabqa nanği dego qunab ugeinjrej. Nanği anjam deqa poinjrosai.

Yesus na aqa angro nanği wau enjrej

¹⁴ Olo bati bei Yesus aqa angro 11 nanği tal miligiq di awoosib ingi uyeq nabqa Yesus a nanğoq di brantej. A nami subq na tigelonaqa tamo qudei na unsib nanği sainjrnab qunab ugeinjrej. Nanğo are getenjnresoqnej. Deqa Yesus a segi nanğoq di brantosiqqa nanği njirinjnrej. ¹⁵ Osiqa minjrej, “Ninği tigelosib sawa sawa kalil kere-toqnsib tamo unğasari kalil nanği ijo anjam bole minjre minjre laqniy. ¹⁶ Tamo unğasari nanği e qa nanğo areqalo sinğilatosisib yanso oqab di Qotei na nanği elenqas. Ariya tamo unğasari nanği e qa nanğo areqalo sinğilatqasai di Qotei na nanği elenqasai. A na nanğo une qa peginjrsim awai uge enjrqas. ¹⁷ Tamo unğasari e qa nanğo areqalo sinğilatqab qaji nanği manwa gargekoba endeqaji babetoqnqab. Nanği ijo ñam na mondor uge uge winjroqnqab. Qotei na nanğo meñ bulyetnjroqnimqa nanği qure utru bei bei nanğo anjam bunuj maroqnqab. ¹⁸ Nanği bañ waiyosib amal uge ojoqnqab. Nanği ya isa koba qaja ti di uyoqniñ dena morenqasai. Nanği ma tamo nanğo gateq di bañ atoqniñ nanği olo boleqnqab.”

Yesus a lanğ qureq oqej

¹⁹ Tamo Koba Yesus na aqa angro nanği degsi minjrnaca Qotei a Yesus lanğ qureq osi oqsiqu aqa bañ woq di awotej. ²⁰ Onaca aqa angro nanği jaraiyosib sawa sawa

kalil keretoqnsib Qotei aqa anjam palontoqneb. Palonteqnabqa Tamo Koba a nanji koba na wauoqnsiqa manwa gargekoba babtoqnsiqa dena nanjo anjam singilatoqnej.

Yesus Aqa Anjam Bole 2014
The New Testament in the Anjam language of Papua New Guinea,
2014 revision
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini, 2014
copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-04-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 13 May 2019

0eb339dc-c20a-5065-9483-338933d97585